

ZÁPADOČESKÁ UNIVERZITA V PLZNI

FAKULTA EKONOMICKÁ

Bakalářská práce

Finanční management konkrétní obce

Financial Management of a Particular Municipality

Karolína Kudrnová

Plzeň 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma

„Finanční management konkrétní obce“

vypracovala samostatně pod odborným dohledem vedoucího bakalářské práce za použití pramenů uvedených v příložené bibliografii.

Plzeň dne 10. 4. 2024

v. r. *Karolína Kudrnová*

Zásady pro vypracování práce

1. Zpracujte teoretická východiska týkající se problematiky finančního řízení obcí.
2. Představte zvolenou obec a proveďte analýzu jejího hospodaření.
3. Zhodnoťte finanční analýzu ve vztahu ke strategickému plánu obce.
4. Shrňte zkoumanou problematiku a stanovte závěry práce.

Studijní program

Marketingové řízení

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu mé bakalářské práce, Ing. Janu Pokornému, za odborné vedení, cenné rady, poskytnuté konzultace, ochotu a čas, který mi věnoval. Především bych však chtěla poděkovat celé své rodině, která mi po dobu zpracovávání bakalářské práce a celého studia poskytovala velkou podporu.

OBSAH

Úvod	6
1 Veřejná správa	7
1.1 Veřejná správa a její struktura	7
1.2 Veřejné finance	8
1.3 Spolupráce státu a územní samosprávy	10
2 Územní samospráva ČR	11
2.1 Uspořádání územní samosprávy	11
2.1.1 Obec	11
2.1.2 Kraj	12
2.1.3 Spolupráce obcí a krajů	13
3 Hospodaření obcí	15
3.1 Rozpočet	15
3.1.1 Rozpočtový proces	16
3.1.2 Rozpočtová skladba	17
3.2 Příjmy	18
3.2.1 Běžné příjmy	18
3.2.2 Kapitálové příjmy	22
3.2.3 Přijaté transfery	23
3.3 Výdaje	23
3.3.1 Běžné výdaje	24
3.3.2 Kapitálové výdaje	24
3.4 Saldo rozpočtu a financování	24
3.4.1 Návrtné úvěrové příjmy	25
3.5 Majetek obcí	27
4 Obec Nekmíř	29

4.1	Komunikace s občany	32
4.2	Finanční hospodaření obce	32
4.2.1	Finanční účet obce	32
4.2.2	Financování.....	38
4.2.3	Finanční vztahy ke státním a veřejným rozpočtům	40
4.2.4	Příspěvky a podpory z obecního rozpočtu.....	41
4.2.5	Hospodaření s majetkem.....	41
4.2.6	Vlastní a cizí zdroje obce.....	43
4.3	Finanční ukazatele	44
4.4	Strategický plán rozvoje obce.....	51
4.4.1	Obsah strategického plánu	51
5	Hospodaření obce ve vztahu ke strategickému plánu rozvoje.....	54
	Závěr	60
	Seznam použité literatury	62
	Seznam tabulek	65
	Seznam obrázků.....	67
	Abstrakt	
	Abstract	

Úvod

Práce nese název Finanční management konkrétní obce. Slovo management lze nahradit synonymem vedení či správa. Celá práce je tedy zaměřena na činnost vybrané obce a její hospodaření s financemi a majetkem. Jedná se o velmi rozsáhlou problematiku a málokterý občan má o této problematice přehled. Přitom každý občan by se měl zajímat a také by se měl pokusit porozumět tomu, co obec dělá, jaké řeší problémy a jak hospodaří s financemi.

Ke zpracování byla vybrána obec Nekmír, jež se nachází poblíž Plzně. **Cílem práce** je zhodnotit finanční hospodaření obce Nekmír a porovnat jej se stanoveným strategickým plánem rozvoje obce. Tento strategický plán má obec sestavený na období 2020-2029.

Pro naplnění cíle bude nejprve provedena literární rešerše týkající se veřejné správy a obcí v tuzemsku, doplněné o problematiku finančního managementu těchto subjektů. Na tuto rešerši bude navazovat analýza hospodaření vybrané obce ve sledovaném období 2018-2022 a strategického plánu rozvoje obce. Následně budou jednotlivé části rozpočtu a finanční ukazatele komparovány v daném časovém období. Na samotném závěru bude provedena syntéza výsledků a zhodnoceno plnění strategického plánu s ohledem na hospodaření obce.

Práce je rozdělena na dvě části, a to na teoretickou část a praktickou část. Teoretická část obsahuje teoretická východiska pro zpracování práce a je rozdělena na tři kapitoly. V první kapitole je popsána veřejná správa, její struktura a veřejné finance. Druhá kapitola je věnována územní samosprávě a jejímu uspořádání. Poslední kapitola z této části je zaměřena již na samotné hospodaření obcí, jejich rozpočet, příjmy a výdaje a také na jejich majetek. Praktická část je již pouze o konkrétní vybrané obci, tedy o obci Nekmír. Nejprve je zde představena obec a její fungování, poté je podrobně sledováno její hospodaření a provedena finanční analýza pomocí vybraných finančních ukazatelů. V poslední řadě je zde věnován prostor pro shrnutí strategického plánu rozvoje obce a zhodnocení plnění tohoto plánu ve vztahu k rozpočtu.

1 Veřejná správa

Pojem správa znamená cílenou činnost směřující k dosažení daného cíle či účelu. Lze ji primárně členit na soukromou a veřejnou.

Soukromá správa se řídí zásadou „co není zakázáno, je dovoleno“. Nositel soukromé správy má ve svém jednání volnou ruku, právní řád vymezuje pouze rámec jeho jednání. Zaměřuje se na správu konkrétního sdružení, podniku či nějakého jiného subjektu. Tyto soukromé subjekty si v rámci svých činností mohou samy určovat cíle a postupy k jejich dosažení. (Hendrych a kol., 2014)

Veřejná správa se zaměřuje naopak na zájem veřejný a je založena na dodržování určitých pravidel a podmínek, neboť činnosti týkající se této správy musí být vykonávány v souladu se stanovenými zákony, právními předpisy a usneseními příslušných orgánů. (Ministerstvo vnitra, 2022)

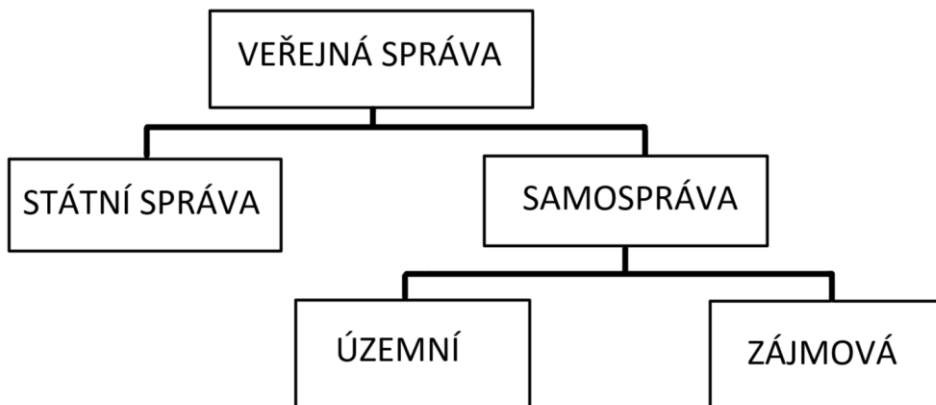
V této práci bude ponechán prostor pro popis a charakteristiku veřejné správy. Bude zde zmíněna její struktura, finance a spolupráce státní správy a územní samosprávy.

1.1 Veřejná správa a její struktura

Veřejná správa stojí na samotném vrcholu systému, který se následně rozpadá na dva podsystémy. Jedním z nich je státní správa. Už z názvu je patrné, že tento podsystém řídí stát prostřednictvím svých institucí (např. Ministerstvo práce a sociálních věcí, Ministerstvo vnitra, Ministerstvo dopravy, Ministerstvo kultury, Finanční úřad). Druhým podsystémem je samospráva, která se dále rozděluje na územní samosprávu a zájmovou skupinu. Územní samosprávu tvoří regiony, na které se stát administrativně člení, v případě České republiky se jedná o dvě úrovně, a sice o obce a kraje. (Provazníková, 2015)

Obr. 1 znázorňuje toto schéma veřejné správy s ohledem na jednotlivé úrovně.

Obr. 1: Struktura veřejné správy

Zdroj: vlastní zpracování dle Provazníková (2015), 2023

Model veřejné správy v České republice

V České republice je nastaven tzv. spojený model veřejné správy. Spojený je nazván proto, že obce a kraje kromě své samostatné působnosti, která bude specifikována dále, zastávají také správu státní, a to v přenesené působnosti. Dalo by se říci, že jde o systém decentralizace státních pravomocí na územní samosprávné celky, které zastávají zájmy osob spadajících do určitého geograficky vymezeného území. Tyto subjekty provozují svoji činnost samostatně, vlastním jménem a prostředky dle předpisů stanovených zákonem. (Brůna a kol., 2005)

1.2 Veřejné finance

Veřejné finance jsou finanční vztahy, které vznikají mezi institucemi veřejného sektoru a ostatními subjekty. Základním pojmem v oblasti veřejných financí je rozpočtová soustava, kterou lze v základním pojetí chápat jako soustavu peněžních fondů. Do soustavy veřejných rozpočtů lze zahrnout nadnárodní rozpočet, ústřední rozpočet dané země, rozpočty územní samosprávy, rozpočty veřejných podniků a veřejnoprávních neziskových organizací. (Peková, 2011)

Díky rozpočtové soustavě je možné zabezpečit plnění funkcí veřejných financí. První ze základních funkcí je funkce alokační, která se týká všech rozpočtů. Spočívá v rozdělení dostupných zdrojů mezi jednotlivé články soustavy s cílem zabezpečování veřejných statků (školy, policie, armáda). Dále prostřednictvím rozpočtové soustavy stát poskytuje z části svých příjmů prostředky ekonomickým subjektům či občanům, tato funkce se nazývá přerozdělovací. Vše provádí za účelem snížení nerovnosti ve

společnosti. Stabilizační funkce veřejných financí spočívá v zabezpečování stabilního ekonomického vývoje ovlivňováním makroekonomických hodnot (inflace, nezaměstnanost, platební bilance a hrubý domácí produkt). Všechny tyto výše zmíněné funkce spolu úzce souvisejí a stát musí dbát na to, aby v rámci své hospodářské politiky na některou z nich nepůsobil protichůdně. (Pavlásek & Hejduková, 2010)

Rovněž je nezbytné, aby řízení veřejných financí směřovalo k dlouhodobé rovnováze mezi příjmy a výdaji zahrnutých v rozpočtové soustavě. Je to z toho důvodu, že deficitní hospodaření s veřejnými financemi vede k akumulaci veřejného dluhu. (Národní rozpočtová rada, n.d.)

Rozpočtová soustava v České republice

Veřejné rozpočty se v České republice skládají ze státního rozpočtu a z rozpočtů územní samosprávy. Státní rozpočet má centrální postavení a také rozhodující roli v celé rozpočtové soustavě. Rozhodující role je mu přidělena proto, že shromažďuje největší část nenávratných finančních prostředků v rozpočtové soustavě. Rozpočty územně samosprávních celků lze označit jako decentralizované rozpočty. Všechny druhy veřejných rozpočtů jsou relativně samostatné a mají svoji individuální příjmovou základnu. Tato základna je ale bohužel také rozpočtovým omezením, které vyplývá zejména z udělené daňové pravomoci, ta je velmi omezená. (Peková a kol., 2008)

Dalším článkem rozpočtové soustavy jsou mimorozpočtové fondy. Prostředky v mimorozpočtových fondech, jak je již z názvu patrné, jsou vedeny mimo rozpočet. Tyto fondy mají vlastní příjmy a samostatně rozhodují, na co budou peníze plynoucí z příjmů vynaloženy. Pokud nejsou příjmy plně využity, převádí se do následujících let. V České republice se mezi ně zahrnují státní fondy a fondy územní samosprávy. Obě tyto skupiny lze ještě členit na účelové a neúčelové fondy, ale ve většině případů se vytváří pouze ty účelové. Pojem účelové ukládá povinnost financovat pouze ty potřeby, které byly předem stanoveny ve statutu daného fondu. Mezi státní fondy, které poskytují dotace a výjimečně i půjčky různým subjektům, lze zařadit například Státní fond kultury, Státní fond dopravní infrastruktury či Státní fond životního prostředí. Územní samosprávy vytváří méně fondů než stát a typicky mezi ně patří fond rezerv a rozvoje, bytový fond nebo také památkový fond. (Peková a kol., 2008)

1.3 Spolupráce státu a územní samosprávy

Územní samospráva funguje nezávisle na státu a je vykonávána v mezích příslušných právních předpisů. Stát má právo vměšovat se do jednání územní samosprávy v situacích určených Ústavou České republiky. Jedná se o situace, kdy vedení územní samosprávy překračuje hranice zákona či různé předpisy. Obě strany této spolupráce by se měly snažit o to, aby vztah mezi nimi byl založen převážně na slušnosti, spravedlnosti, spolupráci a partnerství. (Peková a kol., 2008)

Stát je ten, díky němuž jednotlivé subjekty územní samosprávy existují. Státní orgány, které k tomu mají udělenou pravomoc, totiž vymezují právní rámec a vydávají zákony, které upravují postavení a působení obcí a krajů. Dále se stát snaží zabezpečovat fungování těchto celků a podporovat je v jejich činnosti. Do této podpory patří poskytování pomocné ruky v záležitostech týkajících se samostatné i přenesené působnosti, také poskytování dotací a subvencí ze státních rozpočtů či mimorozpočtových fondů státu. Nelze zapomenout ani na to, že stát zabezpečuje právní ochranu územní samosprávy. Veškerá pomoc a podpora není poskytována jen tak, stát důkladně dohlíží nad jednáním a činnostmi územní samosprávy. (Peková a kol., 2008)

2 Územní samospráva ČR

V rámci výkonu územní samosprávy je uplatněno právo občanů na provádění vlastní samosprávy a právo na řízení vymezeného území. Toto území je menší než stát a jeho působnost vymezuje ústava a zákony.

2.1 Uspořádání územní samosprávy

V tuzemsku je nastaven dvoustupňový systém územní samosprávy. Základním prvkem je obec, která je považována za nižší územní celek. Vyššími samosprávnými celky jsou poté kraje. Pojem nižší a vyšší celek není brán jako hierarchická nadřazenost, neboť každý z nich má své vlastní kompetence. (Brůna a kol., 2005)

2.1.1 Obec

Základním prvkem územní samosprávy je obec, která sdružuje občany, kteří mají na území dané obce bydliště. Tento územní celek spadá do skupiny korporace, konkrétně veřejnoprávní korporace. Má vlastní majetek, jedná svým jménem v oblasti právní a nese odpovědnost plynoucí z těchto vztahů. Obec má za úkol pečovat o rozkvět a rozmach svého území, dále zabezpečovat potřeby svých občanů (statky a služby) a samozřejmě chránit veřejný zájem. (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích)

Činnost obce zabezpečuje zastupitelstvo, které si jednou za čtyři roky volí příslušní občané. Počet členů zastupitelstva se odvíjí od počtu občanů konkrétní obce. Pokud se jedná o obec, která má zastupitelstvo o více než 15 členech, je povinnost zvolit radu obce. Počet členů v radě musí být lichý a musí se pohybovat v rozmezí 5-11. V samotném čele obce stojí starosta, který má právo jednat jménem obce. Za svoji činnost je odpovědný zastupitelstvu, které sleduje výkon jeho funkce. Pro případ nepřítomnosti starosty se ustanovuje také místostarosta či místostarostové. Dále je zastupitelstvo povinno vždy zřídit finanční a kontrolní výbor. Oba výbory mají podmínku minimálního počtu 3 členů. Jestliže jsou v obci národnosti menšiny, ke kterým se hlásí více než 10 % občanů, musí být zřízen také výbor pro národnostní menšiny. (Hejduková & Pokorný, 2022)

Obec plní jak činnosti v oblasti samostatné působnosti, tak také vykonává přenesenou působnost. V rámci samostatné působnosti má obec za úkol vytvářet vhodné podmínky pro všestranný rozvoj a rozmach svého území, zabezpečit sociální péči a zaměřovat se na potřeby svých občanů. Základní činnosti obce jsou schvalování rozpočtu, sestavování

závěrečného účtu, hospodaření dle schváleného rozpočtu, vydávání obecních vyhlášek, vyřizování petic a stížností a další. Přenesená působnost opravňuje obce vykonávat státní správu, což znamená, že musí plnit úkoly, které jim zadal stát. Na plnění těchto úkolů dostávají obce příspěvky ze státního rozpočtu. Mezi činnosti přenesené působnosti patří vydávání nařízení obce, pořizování územního plánu obce, vydání stavebního povolení, zapisování občanů do evidence obyvatel, projednávání přestupků a vedení matričních knih. (Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích)

2.1.2 Kraj

Kraj je označován jako vyšší samosprávný celek. Stejně jako obec je kraj územím sdružující společenství občanů. Též se jedná o veřejnoprávní korporaci, která jedná svým jménem, vlastní majetek, má své příjmy a hospodaří dle svého stanoveného rozpočtu. Hlavním cílem kraje je zabezpečit všestranný rozkvět území jemu připadající a uspokojovat potřeby svých občanů. (Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích)

Orgánem, který je odpovědný za správu kraje, je zastupitelstvo. Obyvatelé žijící na území kraje volí jednou za čtyři roky členy zastupitelstva, kteří vyberou ze svých členů toho, kdo bude plnit funkci hejtmána a náměstký hejtmána. Hejtman stojí v čele zastupitelstva a vlastně také celého kraje. Dále je zvoleno několik náměstků. Každý z nich má určenou oblast, kterou spravuje (např. finance). Rovněž je zvolen 1. náměstek, tedy ten, který bude zastupovat hejtmána v případě nepřítomnosti. Všichni náměstci včetně hejtmána se za plnění výkonu své funkce zodpovídají zastupitelstvu. Dalšími povinnými orgány jsou rada, která je výkonným orgánem, finanční výbor, kontrolní výbor a výbor pro výchovu, vzdělávání a zaměstnanost. V případě, že se k jiné než české národnosti hlásí alespoň 5 % občanů příslušného kraje, je zde povinnost vytvořit také výbor pro národnostní menšiny. Všechny výbory musí mít nejméně 5 členů. Samozřejmě nesmí být opomenut krajský úřad. Ten vykonává kromě zákonných povinností také ty činnosti, které mu zadalo zastupitelstvo nebo rada. (Brůna a kol., 2005)

Své záležitosti spravuje kraj v rámci své samostatné působnosti. Činnosti týkající se státní správy jsou vykonávány prostřednictvím přenesené působnosti. I když je kraj vyšším samosprávním celkem, neznamená to, že by byl nadřazen obci. Proto pokud není jednoznačně určeno, že se jedná o působnost kraje, je působnost vždy v rukou obce. (Brůna a kol., 2005)

2.1.3 Spolupráce obcí a krajů

Spolupráce obcí a krajů je upravena zákonem, ve kterém jsou uvedeny zásady tohoto vztahu. V žádném případě se kraj nesmí vměšovat do samostatné působnosti obce, což platí i opačně.

Informační povinnost

Jednotlivé subjekty územní samosprávy mají mezi sebou informační povinnost. To znamená, že jsou povinny si navzájem poskytovat data a informace nezbytné pro výkon činností týkajících se jejich samostatné a přenesené působnosti. Toho musí dostát kdykoli je o to druhá strana požádá. Netýká se to dat a informací, které podléhají zákazu zveřejňování či jsou chráněny zákonem o mlčenlivosti. V případě, kdy kraj plánuje rozvoj svého územního obvodu, musí tyto záležitosti konzultovat s jednotlivými orgány obce, které do tohoto obvodu spadají. (Peková, 2004)

Dotace

Obce pro zabezpečení svého hospodaření žádají kraj o podporu ve formě dotací. Kraj žádost o dotaci buď schválí, nebo zamítne. V případě, že zastupitelstvo kraje rozhodne o poskytnutí dotace, náleží část peněžních prostředků ze schváleného rozpočtu obcím. Využívání poskytnutých subvencí je následně důsledně kontrolováno. Touto činností je pověřen finanční výbor zastupitelstva kraje. Obec je povinna poskytovat finančnímu výboru konkrétní podklady a řádně kooperovat. (Kameníčková, 2021)

Právní předpisy

Územně samosprávní celky vykonávají své činnosti v samostatné působnosti a některé činnosti v přenesené působnosti. Právním předpisům, které se týkají samostatné působnosti, se také jinak říká obecně závazné vyhlášky. Naopak nařízení jsou právní předpisy vydané v souvislosti s přenesenou působností. Pravomoc k vydávání právních předpisů ukládá územně samosprávním celkům Ústava České republiky. Kraj má právo předložit návrh na zrušení právních předpisů vydaných jednotlivými obcemi, které spadají do územního obvodu kraje. Tato žádost se podává Ústavnímu soudu. Obcím však tato možnost nenáleží, ty mohou pouze podávat návrhy a připomínky týkající se právních předpisů vydaných krajem. (FrankBold, 2022)

Účast hejtmána na zasedání zastupitelstva obce

Vedení kraje, konkrétně hejtmanovi, připadá právo na podání žádosti o svolání jednání zastupitelstva obce. Žádost se předkládá starostovi obce, který poté musí do tří týdnů zasedání uskutečnit. Zasedání se též účastní zástupce kraje, kterým může být kterýkoli člen zastupitelstva, rady, zvláštního orgánu či hejtman. Zástupci kraje musí být vždy udělen prostor ke slovu kdykoli o něj požádá. (ProfiPress.cz, 2023)

3 Hospodaření obcí

Pravidla pro hospodaření obcí jsou primárně obsažena v zákoně č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech. V tomto zákoně jsou stanoveny normy finančního hospodaření územně samosprávních celků. Zákon tedy upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů obcí a krajů. Rozpočet je totiž považován za základní nástroj finančního hospodaření. Konkrétně se jedná o roční rozpočet, který se sestavuje a schvaluje na rozpočtové období, to je v České republice shodné s kalendářním rokem.

3.1 Rozpočet

Jednotlivé subjekty územní samosprávy každoročně sestavují rozpočty, které se jinak také nazývají decentralizované peněžní fondy. V těchto fondech se shromažďují příjmy, které obce či kraje získávají jednak v rámci přerozdělování, tak i z vlastní činnosti. Příjmy slouží k financování statků veřejných a smíšených. Rozpočet tedy slouží obcím a krajům k financování jejich politiky, je to nástroj, který uvádí do shody plánované příjmy a výdaje. Během rozpočtového období se z přijatých prostředků plynule hradí vzniklé výdaje. Může však nastat situace, kdy z hlediska časového nebudou příjmy a výdaje v souladu. (Provazníková, 2015)

Rozpočet se tedy považuje za jakousi bilanci, která vyrovnává příjmy a výdaje ve sledovaném období, na které se rozpočet schvaluje. V České republice je rozpočtové období shodné s běžným kalendářním rokem. Existuje také tzv. bilanční rovnice hospodaření územně samosprávních celků. Tato rovnice zohledňuje peněžní prostředky v rozpočtu na počátku rozpočtového období, plánované příjmy a plánované výdaje. Ke stavu počátečních peněžních prostředků se přičítají jednotlivé plánované příjmy a od této sumy se odečítají plánované výdaje. Po dosažení do této rovnice je získán stav peněžních prostředků na konci rozpočtového období. V případě, kdy v rozpočtu nevyjde rovnováha mezi počátečním a konečným stavem peněžních prostředků, mohou nastat dvě situace. První je poměrně příznivá, protože pokud konečný stav peněz je větší než počáteční, vzniká finanční rezerva pro následující rozpočtová období. Naopak druhá situace, kdy konečný stav peněz je menší než počáteční, značí nedostatek finančních prostředků pro zaplacení všech výdajů. Tato situace se také nazývá schodek rozpočtu. V případě dlouhodobého schodku je zapotřebí využít rezervu z předcházejících let či zabezpečit jiné zdroje k pokrytí výdajů. (Peková a kol., 2008)

Další velmi důležitá funkce rozpočtu je plnění úlohy finančního plánu, který má zabezpečovat solventnost subjektů územní samosprávy. Toho dosáhne tím, že bere v úvahu jenom ty výdaje, které obec nebo kraj hradí z reálně očekávaných příjmů, vytvořených rezerv či ve formě úvěrů a půjček. Není tedy žádným překvapením, že se při sestavování rozpočtu tyto subjekty běžně setkávají s rozpočtovými omezeními. Problém je zejména na straně příjmů, neboť se jedná o finančně nesoběstačné korporace. Poměrná část výdajů je však známá a lze je predikovat. Tento plán proto slouží jako vodítko, podle kterého zmíněné subjekty hospodaří. V praxi je však běžné, že se skutečnost neshoduje se stanoveným plánem, proto během rozpočtového období dochází k úpravám jednotlivých položek rozpočtu v rámci tzv. rozpočtových opatření. (Provazníková, 2015)

3.1.1 Rozpočtový proces

Rozpočtový proces představuje soubor jednotlivých rozhodnutí a kroků, které se týkají sestavování a plnění rozpočtu. Celý tento proces zasahuje do několika let, proto najednou probíhá více rozpočtových cyklů. Tyto cykly zahrnují čtyři základní fáze, které jdou postupně za sebou. Jedná se o fázi přípravy, projednávání a schvalování, hospodaření a kontroly. (Sedmihradská, 2015)

V rámci přípravy, která je zahájena již před začátkem rozpočtového období, se vytváří návrh rozpočtu a sestavuje se také střednědobý výhled rozpočtu na následující 2-5 leté období. Po dokončení návrhu rozpisu příjmů a výdajů je prostor na připomínky a námítky. Pokud je vše v pořádku a návrh je schválen, vzniká nový dokument zvaný schválený rozpočet. Následuje období, ve kterém obec hospodaří dle schváleného rozpočtu. Jelikož nelze dopředu vědět, jak se období bude vyvíjet, zda se naskytnou nějaké příležitosti, neočekávané situace či obec nezíská tolik peněžních prostředků, s kterými počítala, dochází během rozpočtového období k dodatečným úpravám rozpočtu. Tyto úpravy se provádí prostřednictvím rozpočtových opatření. V průběhu této fáze se také zpracovávají zprávy o plnění rozpočtu. Posledním krokem je kontrola, v rámci které je sestaven závěrečný účet a účetní závěrka. Dochází také k auditu, který stvrzuje, že všechny postupy byly správně prováděny. (Sedmihradská, 2015)

Pro provádění rozpočtového procesu jsou stanoveny zásady, které musí obce dodržovat. První zásadou je zásada pravidelnosti, což znamená, že rozpočet musí být sestavován a schvalován každý rok. Jednotlivé položky příjmů a výdajů by měly být odhadnuty co možná nejpřesněji a musí zahrnovat jen peněžní operace uskutečněné v konkrétním

kalendářním roce. Z toho vyplývá zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu. Je důležité také zabezpečit úplnost a jednotnost rozpočtu. Další zásadou je dlouhodobé vyrovnaní rozpočtu. Může se stát, že se výdaje nebudou rovnat výši příjmů. To způsobí, že výsledek rozpočtu bude buď schodkový, nebo přebytkový. Hlavní je, aby se obec snažila o dlouhodobou vyrovnanost svého rozpočtu. Prostředky uvedené ve schváleném rozpočtu musí být použity pouze na účely, na které byly předem stanoveny, a musí se s nimi zacházet efektivně, hospodárně a účelně. Veřejnost má právo nahlížet do schváleného rozpočtu a jeho změn, proto obec musí zabezpečit, aby ho občané měli k dispozici a aby byl obecně srozumitelný. (Ministerstvo vnitra ČR, 2019)

Obcím náleží povinnost provést přezkoumání hospodaření, a to každý rok. Tuto povinnost nižším územním samosprávám ukládá zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Přezkoumání provádí auditor, který má s obcí smlouvu, nebo krajský úřad. Krajské úřady tuto činnost vykonávají v rámci přenesené působnosti. Předmětem kontroly jsou data o ročním hospodaření obce za uplynulý kalendářní rok. Zkoumá se účelnost, hospodárnost a správnost provedených úkonů. Nesmí se rovněž opomenout zjistit, zda veškeré aktivity obce byly uskutečněny v mezích zákona. Po skončení prověrky hospodaření je vydána zpráva o výsledku přezkoumání hospodaření. (Ministerstvo vnitra ČR, 2019)

3.1.2 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba je pojem, který se týká rozpočtů státních organizačních složek i rozpočtů územně samosprávních celků, tedy peněžních fondů obcí a krajů. Úkolem skladby rozpočtu je zabezpečit jednotné rozdělení příjmů a výdajů, které tak mohou být srovnávány v rámci dílčích rozpočtů, tak i času. Tyto finanční vztahy se třídí z pohledu odpovědnostního, druhového, odvětvového, konsolidačního apod. (Máče, 2012)

Odpovědnostní hledisko je určeno pro třídění příjmů a výdajů státního rozpočtu. Jednotlivé položky finančních operací jsou rozčleněny dle správců kapitol. Jedná se například o kapitolu č. 301 – Kancelář prezidenta republiky. (Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě)

Hledisko druhové, jak už je z názvu patrné, člení příjmy a výdaje podle druhu. Tato metoda se používá ve všech rozpočtech rozpočtové soustavy a její výhodou je možnost propojení s účetnictvím. Peněžní operace se rozdělují nejprve do tříd, dále do seskupení položek, podseskupení položek a v poslední řadě na konkrétní položky. Hlavní příjmové

třídy jsou Daňové příjmy, Nedaňové příjmy, Kapitálové příjmy a Přijaté transfery. Výdajové třídy jsou poté Běžné výdaje a Kapitálové výdaje. Nesmí být rovněž zapomenuto na poslední třídu, kterou je Financování, v níž se zaznamenávají pohyby prostředků zejména na úvěrových účtech. (Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě)

Dále je možno se setkat s **odvětvovým tříděním**. To klasifikuje příjmy a výdaje dle druhu činnosti, ze které plynou, resp. na kterou byly vynaloženy. Toto třídění se týká pouze příjmů nedaňových a kapitálových. I zde při začleňování jednotlivých položek se postupuje hierarchicky, a to v následujícím pořadí: skupina, oddíl, pododdíl a paragraf. (Máče, 2012)

Posledním hlediskem, podle kterého lze příjmové a výdajové položky třídit, je **konsolidační členění**. Toto hledisko se používá při peněžních operacích prováděných uvnitř veřejné rozpočtové soustavy a v případě, že peněžní pohyb není zaznamenán v druhovém členění. Konkrétně se jedná o příjmy plynoucí z jiného rozpočtu a výdaje poskytnuté jinému rozpočtu nebo v rámci jednoho konkrétního rozpočtu. Položky se třídí dle jednotlivých stupňů konsolidace a třídící jednotkou jsou záznamové jednotky. (Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě)

3.2 Příjmy

Pod pojmem příjmy se skrývají nenávratná inkasa neboli peněžní prostředky plynoucí z vyrovnání splatné pohledávky. Do této skupiny však nelze zařadit příjem finančních prostředků získaných ve formě úvěru, půjček, různých výpomocí a výnosů z vydaných vlastních cenných papírů. (Peková, 2011)

Obecní příjmy se dělí na základní dvě skupiny na základě toho, z jakého zdroje plynou. Jedná se o příjmy vlastní a příjmy plynoucí z transferů získaných z jiných rozpočtů. Vlastní příjmy se dále člení na běžné a kapitálové. Přijaté transfery lze rozdělit obdobným způsobem, rozlišují se investiční a neinvestiční transfery.

3.2.1 Běžné příjmy

Mezi běžné příjmy patří finanční prostředky, které obec získává pravidelně a opakovaně každý rok. Jejich struktura se zpravidla nemění, odlišuje se pouze jejich výše. Je zřejmé, že tato podskupina příjmů je použita na běžné výdaje, které se též každoročně opakují. Zejména jsou s nimi hrazeny výdaje na zabezpečení veřejných statků a potřeb občanů.

Hlavní členění běžných příjmů je podle jejich charakteru, a to na příjmy daňové a nedaňové. (Peková, 2011)

Třída daňová

V rozpočtech obcí tvoří daňové příjmy významnou část, neboť jsou považovány za poměrně stabilní a spolehlivý zdroj financování. Zároveň představují část běžných příjmů, která má největší objem. Velikost příjmů v této třídě je ovlivněna daňovou pravomocí obcí, která je značně omezena. Daňová pravomoc znamená, že ten, komu je udělena, může ovlivňovat předmět daně, výpočet základu daně, daňové sazby, rozhoduje o osvobození od daně nebo o slevách na dani a daň vybírá. Obce mají tuto pravomoc udělenou u místních poplatků neboli „obecních daní.“ Daně spadají pod správu náležitího finančního úřadu, který je také vybírá, tedy je správcem. Vybrané peníze poté posílá příslušné obci. Způsobu rozdělení daní a lhůta stanovená pro převod se řídí zákonem o rozpočtovém určení daní. Nerovnoměrný daňový výnos způsobuje poměrně velké rozdíly ve finanční samostatnosti územně samosprávních celků. Tyto rozdíly se stát snaží regulovat prostřednictvím přerozdělovací funkce veřejných financí. (Peková a kol., 2008)

V praxi mají daňové příjmy formu obecních daní, formu sdílených daní, formu svěřených daní či formu daní vybíraných vedle ústředních daní. Nad **vlastními obecními daněmi** je vykonávána přímá kontrola ze strany státu, neboť o těchto daní obec sama rozhoduje o základu daně, daňové sazbě a osvobození od daně. Mnohdy je obec zodpovědná i za výběr a správu těchto typů daní. Je důležité, aby celkový systém lokálních daní byl v souladu s celkovou daňovou politikou státu. Tedy aby byly zachovány funkce veřejných financí (alokační, přerozdělovací a stabilizační). **Svěřené daně** v současné době zahrnují jen daň z nemovitých věcí. Výběr svěřených daní se zabezpečuje centrálně, jsou tedy vybírány prostřednictvím příslušného finančního úřadu. Zákon o daňovém určení stanovuje, které daně, resp. jejich část vybírané centrálně plynou do rozpočtu obce na jejímž území se nemovitost nachází. Obce mohou tyto daně ovlivňovat jen málo, možné zvýšení příjmů z těchto daní je například prostřednictvím zvýšení počtu poplatníků. Další formou jsou **sdílené daně**, u kterých nemají obce žádnou možnost je ovlivnit. Jedná se zejména o daň z přidané hodnoty, daň z příjmů fyzických osob a daň z příjmů právnických osob. Základ daně i konstrukce daně je určena celostátně na základě náležitých daňových zákonů. Zákony také stanovují výši podílu obcí na celostátně vybíraných daních. **Daně vybírané vedle ústředních daní** mají shodnou základnu jak pro stát, tak pro obce. Obce zde však mají pravomoc stanovení vlastní slevy, vlastní

daňové sazby či vlastní procentní přírážku. Tato pravomoc je omezena maximální sazbou přírážky. V České republice se tento typ daní příliš nepoužívá, zejména je využíván v zahraničí u daní z osobních příjmů a někdy i u daní z příjmů korporací. (Provazníková, 2015)

První položkou je **daň z příjmů**, ze které část získaného výnosu náleží obecním rozpočtům. Spadá sem jak daň z příjmů fyzických osob, tak daň z příjmů právnických osob. Oba typy této daně upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o dani z příjmů. Zdanění podléhají u fyzických osob všechny činnosti zahrnuté v daňovém priznání (příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu a ostatní příjmy), u právnických osob příjmy plynoucí z činnosti, pro kterou byl poplatník ustanoven. Výše daňové sazby je též u jednotlivých typů daně odlišná. Fyzická osoba ze zákona musí odvádět ze základu daně 15 nebo 23 % při vyšším výdělku, popřípadě jí výši daně stanoví finanční úřad (pouze v případě využívání paušálu). Daňová sazba u právnických osob činí 21 %. (Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů)

Následují **majetkové daně**. Do této položky ve vztahu k obcím spadá pouze daň z nemovitých věcí, která je též upravována svým vlastním zákonem. Tuto daň platí každý rok vlastník nemovitého majetku, a to ve výši násobku výměry předmětu daně s náležitými sazbami a koeficienty. Získaný výnos plně náleží územním samosprávným celkům, i když jej vybírá finanční úřad, jakožto správce daně. Obce mají pravomoc na úpravu výše výnosu plynoucího z této daně. Mají také právo vydat obecně závaznou vyhlášku, která stanovuje výši místního koeficientu v rozmezí 1,1–5. Tímto koeficientem je poté vynásobena daň z nemovitých věcí. Díky tomu mohou zněkolikanásobit výnos a zároveň je zde i možnost úpravy v rámci koeficientu dle počtu obyvatel. (Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí)

Další významnou položkou je podíl na výnosu **daně z přidané hodnoty**. K té je povinna i každá obec, která vedle své působnosti vykonává ekonomickou činnost, a tudíž se k ní musí registrovat. Za ekonomickou činnost se považuje dodání zboží, poskytování služeb, převod nemovitosti nebo využívání dlouhodobého majetku za účelem zisku. Sazby této daně jsou rovnou dvě, přičemž se rozlišuje základní sazba (21 %) a snížená sazba (12 %). Podíl výnosu plynoucího z této daně náleží obecnímu rozpočtu a je považován za stabilní příjem. Díky tomu je také zajištěna stabilita hospodaření územně samosprávních celků v delším časovém horizontu. (Dugová, 2017)

Místní poplatky jsou díky svému charakteru zařazeny mezi daňové příjmy. Spadají sice do daňových příjmů, ale z pohledu teorie nesplňují právní pojetí a narušují principy ekonomického pojetí pro zařazení do této skupiny. Místní poplatky jsou fakultativní povahy, což znamená, že obec sama rozhoduje, zda bude na svém území určitý poplatek vybírat. Může se jednat například o poplatek ze psů, poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, poplatek za užívání veřejného prostranství, poplatek za svoz odpadu a další. (Peková a kol., 2008)

Poslední součástí daňových příjmů jsou **správní poplatky**. Tyto poplatky obec vybírá v rámci přenesené působnosti, tedy v rámci činností, které stát přenechává územní samosprávě. Jedná se například o poskytnutí výpisu z matriky, ověřování pravosti dokladů a podpisů a vystavení stavebního či jiného povolení. Výše jednotlivých správních poplatků je dána zákonem, konkrétně je uvedena v sazebníku. (Peková a kol., 2008)

Třída nedaňová

Do této třídy spadají příjmy, které nějakým způsobem souvisí s činností obce či jiných subjektů, a to ve prospěch územně samosprávného celku. Jedná se o příjmy, které určitým způsobem může obec ovlivňovat, ale i tak některé mohou být upraveny zákonem. Patří sem například příjmy z vlastní činnosti, užitelské poplatky, pokuty, příjmy z pronájmu nebo pachtu majetku, výnosy z finančního majetku a ostatní příjmy. (Peková a kol., 2008)

Příjmy z vlastní činnosti neboli příjmy z vlastního podnikání jsou součástí příjmů rozpočtu téměř ve všech obcích. Sice jejich výše není tak vysoká, ale jejich významnost postupně roste. Růst významnosti byl zaznamenán převážně v obcích, které začaly zakládat své vlastní podniky. Jedná se zejména o příjmy z poskytování služeb, výrobků, prací, výkonů a práv, příjem z prodeje zboží nakoupeného za účelem prodeje a ostatní příjmy z vlastní činnosti. (Provazníková, 2015)

Dále jsou zde **příjmy z pronájmu nebo pachtu majetku**. K pronájmu může obec nabízet majetek, který má ve svém vlastnictví. Může se jednat jak o pozemek, tak o nemovité věci a jejich části. Pokud bude obec účelně a efektivně hospodařit se svým majetkem, může si zabezpečit stabilitu hospodaření v dlouhodobém časovém horizontu. (Peková, 2011)

Dočasně volné peněžní prostředky může obec také využít pro investování ve formě termínovaných vkladů nebo nákupu cenných papírů. Tyto prostředky se pak budou

postupně zhodnocovat a obec získá příjem neboli **výnos z finančního majetku**, a to v podobě úroků. (Peková, 2011)

Uživatelské poplatky jsou součástí rozpočtu obcí, pokud obec zabezpečuje pro své obyvatele smíšené veřejné statky. Konkrétně se jedná o vodné, stočné, uživatelské poplatky za užívání hromadné dopravy, za hřbitovní služby, za využívání skládek, za rekreační služby a ostatní služby, pokud nejsou stanoveny jako místní poplatek. Avšak v případě soukromého provozovatele či příspěvkových organizací, uživatelské poplatky nejsou součástí obecního rozpočtu. (Provazníková, 2015)

Mezi doplňkové příjmy, které nelze dopředu předpovídat patří **pokuty a sankce**. Obec může vystavit pokutu svým občanům i dalším subjektům, které se chovají v rozporu s obecně závaznými vyhláškami. Může se jednat o znečišťování veřejného prostranství, pokuty za nepořádek či rušení nočního klidu. Celá situace je řešena v rámci přestupkového řízení. (Peková a kol., 2008)

Mezi **ostatní nedaňové příjmy** se dají zařadit příjmy z vlastních mimorozpočtových fondů, příjmy ze sdružování prostředků, dary a výnosy z veřejných sbírek. U mimorozpočtových fondů, pokud jsou vytvořeny, má obec právo převádět finanční prostředky do vlastního rozpočtu, čímž si může zabezpečit dodatečný příjem. Příjmy plynoucí ze sdružování prostředků souvisí s politikou slučování obcí. Tato politika je uplatněna z důvodu toho, že menší obce nemají sami dostatek finančních prostředků na financování veřejných služeb, proto dochází ke sdružování prostředků více obcí dohromady. Neplánovanými a méně významnými příjmy v obecním rozpočtu jsou dary a výnosy z veřejných sbírek. Obec je získává spíše nahodile. (Provazníková, 2015)

3.2.2 Kapitálové příjmy

Vedle běžných příjmů jsou v rozpočtu také kapitálové příjmy. Tyto příjmy se zpravidla neopakují a jsou jednorázové. Většinou mají stanovený účel jejich použití a slouží k financování dlouhodobých potřeb. Obec je získá například z prodeje dlouhodobého majetku, cenných papírů či z majetkových podílů. Dále se mezi tyto příjmy dají zařadit také příspěvky na pořízení dlouhodobého majetku, který v budoucnu umožní navýšit nabídku lokálních veřejných statků a lépe tak uspokojit potřeby a přání občanů. (Peková, 2011)

3.2.3 Přijaté transfery

Obce nejsou zcela finančně soběstačné, což znamená, že jejich vlastní příjmy nestačí na financování veškerých výdajů. Z toho důvodu je jim poskytována podpora z jiných rozpočtů, např. od krajů, státu či Evropské unie. Tato podpora je jim také poskytována na zajištění přenesené působnosti. Celý proces poskytování transferů probíhá v rámci tzv. přerozdělovacích procesů, které probíhají uvnitř soustavy veřejných rozpočtů. Cílem je zabezpečit vyrovnaní rozdílné finanční situace a pokusit se o spravedlivější rozdělení příjmů mezi jednotlivými rozpočty v rozpočtové soustavě. (Peková, 2011)

V rámci prvotního členění přijatých transferů jsou transfery rozděleny na neinvestiční a investiční. Neinvestiční transfery slouží k financování potřeb, které se v rozpočtovém období opakují a jsou poměrně pravidelné. Naopak investiční transfery jsou poskytovány ke krytí jednorázových dlouhodobých potřeb, které se zpravidla neopakují. Dále lze jak neinvestiční, tak investiční transfery dělit na účelové a neúčelové. Jak je již z názvu patrné, účelové transfery jsou poskytovány na konkrétní předem stanovený účel. Oproti tomu neúčelové mohou obce využívat na cokoliv dle vlastního uvážení. U běžných transferů převažují spíše ty neúčelové, zatímco u kapitálových převládají transfery poskytnuté na daný účel. (Peková, 2011)

3.3 Výdaje

Výdaje představují vydání finančních prostředků na provoz politik obce. Jedná se zejména o zajištění a financování smíšených veřejných statků pro své občany. Jelikož se rozpočet schvaluje před začátkem rozpočtového období, rozlišují se výdaje plánované a neplánované. Plánované výdaje jsou dopředu známy a lze je poměrně přesně stanovit. Velikost a struktura těchto výdajů souvisí s omezeními na straně příjmů. Ve většině případů se jedná o výdaje, které se pravidelně opakují. Lze mezi ně zařadit financování škol, platy zaměstnanců či financování vlastní správy. Neplánované výdaje jsou potom ty, s kterými obec dopředu nepočítá a vyskytují se nahodile. Jedná se například o výdaje související s přírodními pohromami nebo sankční výdaje. Obec si pro tyto případy vytváří rezervy. Z ekonomického hlediska ještě jsou rozlišovány výdaje běžné a kapitálové. (Provazníková, 2015)

3.3.1 Běžné výdaje

Do této skupiny spadají výdaje, které se pravidelně každý rok opakují. Jsou to výdaje na běžné potřeby. Patří mezi ně výdaje na platy a s nimi související výdaje, výdaje na nákup materiálu, služeb, vody, paliv a energií, příspěvky, náhrady, věcné dary a neinvestiční transfery. Proto se lze setkat s též s názvem provozní výdaje. V rozpočtu jsou zobrazeny v běžné části, je tak zcela logické, že jsou hrazeny z běžných příjmů. (Peková, 2011)

3.3.2 Kapitálové výdaje

Výdaje související s investičními potřebami, které jsou dlouhodobého charakteru a zpravidla se neopakují, se nazývají kapitálové výdaje. Tyto potřeby zejména přesahují jedno rozpočtové období. Jelikož jsou výdaje spojené s financováním investic poměrně vysoké, je zcela zřejmé, že je zpracován projekt. Na základě tohoto projektu je poté investiční záměr realizován. Obsahem projektu je záměr a očekávaný výsledek, předběžná kalkulace celkových nákladů a identifikace zdrojů, ze kterých budou získány potřebné finanční prostředky. Na tyto výdaje si obce dost často obstarávají prostředky pomocí úvěru a půjček, proto mezi tyto výdaje řadí také splátky investičních úvěrů. Podíl těchto návratných prostředků by však neměl být příliš významný, mohlo by se totiž stát, že v budoucnu budou splátky znamenat pro rozpočet velkou zátěž. (Peková, 2011)

3.4 Saldo rozpočtu a financování

Saldo rozpočtu je výsledek, který lze získat odečtením výdajů od příjmů. Mohou nastat dvě situace, a to přebytek nebo schodek. Přebytek se vyznačuje kladným znaménkem a v případě přebytku jsou obecní příjmy větší než obecní výdaje. Naopak schodek znamená, že obecní výdaje jsou větší než obecní příjmy, a je pro něj charakteristické záporné znaménko. Na základě výsledku neboli salda rozpočtu nelze hodnotit, zda si obec v rámci svého hospodaření vede dobře nebo špatně. Saldo rozpočtu je totiž pouze jedním z měřítek pro posouzení vývoje hospodaření. Jde o to, že negativní výsledek nutně neznamená špatný vývoj hospodaření. V jednom roce může mít obec velké příjmy z důvodu prodeje pozemku, budovy, či jiného dlouhodobého majetku, což jí zajistí kladné saldo neboli přebytek příjmů. Následující rok pak obec zabezpečí například výstavbu kanalizace, čističky odpadních vod nebo nového dětského hřiště. Tato výstavba způsobí vysoké výdaje rozpočtu a tím bude výsledek záporný. (Tesař, 2023)

Na saldo rozpočtu navazuje **financování**. Výsledek financování je stejný jako výsledek salda rozpočtu akorát s opačným znaménkem. Je to zcela logické, pokud má obec větší příjmy než výdaje, hospodaří s přebytkem. To znamená, že může své přebytečné prostředky využít na splácení svých závazků, investování, poskytnutí půjčky nebo vytvoření rezervy pro budoucí období. Právě z toho důvodu je znaménko financování záporné, protože značí odsun finančních prostředků. V opačném případě, kdy obec hospodaří se schodkem, tedy má výdaje větší než příjmy, musí obec uhradit tento negativní výsledek např. čerpáním úvěru či půjček. Kladné znaménko v tomto případě značí přísun peněžních prostředků. (Pavinská, 2014)

3.4.1 Návratné úvěrové příjmy

V praxi je zcela běžné, že nastane situace, kdy obec ve svém rozpočtu, případně v mimorozpočtových fondech účelového charakteru, nemá dostatek peněžních prostředků. Z toho vyplývá, že nezvládne pokrýt veškeré obecní potřeby. Tento nedostatek financí může být krátkodobý, ale stejně tak může být i dlouhodobý. V obou případech je potřebné, aby si obec zabezpečila dodatečný příjem z jiného zdroje. Jedná se o tzv. návratné příjmy, které se musí do určitého data vrátit společně i s cenou za vypůjčení, tedy s úrokem. Právě tato cena kapitálu nebo též úrokové zatížení může znamenat problém v budoucím hospodaření obce, a to z toho důvodu, že zvyšují běžné výdaje obecního rozpočtu. (Peková, 2011)

Úvěr

Úvěr lze považovat za základní a zároveň nejvyužívanější návratný příjem. Lze konstatovat, že úvěry jsou pro obce poměrně snadno dostupné a je jednou z levnějších možností této skupiny příjmů. Dle časového hlediska jsou rozlišovány úvěry krátkodobé, střednědobé a dlouhodobé. Mezi krátkodobé úvěry patří překlenovací úvěr a kontokorentní úvěr. Oba typy slouží obci ke krytí přechodného nedostatku peněžních prostředků. Odlišují se od sebe dobou, ve které mohou být v rámci rozpočtového období čerpány. Překlenovací úvěr může být čerpán kdykoliv a může sloužit i pro krytí deficitního výsledku hospodaření. Oproti tomu u kontokorentního úvěru je omezena výše, v které ho lze čerpat, a nelze ho využít na přelomu kalendářního roku, tedy k financování deficitu rozpočtu. Střednědobé a dlouhodobé úvěry mají převážně účelový charakter a jsou využívány na investiční výdaje. Pro získání úvěru musí být zpracován investiční projekt a příjemce se navíc musí ještě zaručit. Ručit se dá buď majetkem, budoucími

příjmy či třetí osobou. Je důležité si vše důkladně promyslet a detailně vyhodnotit, aby poskytnutý úvěr nepřinesl obci v následujících obdobích výrazné problémy v hospodaření. (Peková, 2011)

Příjmy z emise obligací

Tyto příjmy jsou další možností, jak získat potřebné finanční prostředky, které obec momentálně nemá k dispozici. V posledních letech se tento způsob získávání dodatečných zdrojů využívá čím dál více zejména většími obcemi. Menší obce totiž nemají šanci své emitované obligace neboli dluhopisy umístit na finanční trh tak, aby se jim to vyplatilo. Emise dluhopisů je totiž poměrně nákladná a podléhá schválení Ministerstva financí ČR (Hejduková & Pokorný, 2022). Je proto logické, že většina obcí dává přednost úvěru. V případě, že se nepodaří úvěr získat, příjem z emitovaných dluhopisů se nabízí jako přijatelná varianta pro získání chybějících prostředků. (Peková, 2011)

Návratné půjčky a finanční výpomoci

Jedná se o finanční prostředky získané zejména ze státního rozpočtu a ze státních fondů. V tomto případě se však nejedná o dotace, ale o poskytnuté prostředky, které musí obec do určitého data splatit. Podstatnou výhodou těchto půjček a finančních výpomocí je, že jsou nízkouročené a mnohdy i zcela bezúročné. Vše se řídí zákony týkajícími se rozpočtových pravidel. Jelikož jsou tyto prostředky poskytovány na financování investic, je ve většině případů podmínkou finanční účast obec. To znamená, že obec musí část svých rozpočtových příjmů věnovat na vypořádání výdajů, které plynou z plánované investice. (Peková, 2011)

Komunální leasing

Dalším z možných způsobů pro obstarání si dodatečných příjmů je leasing, v tomto případě komunální leasing. Ten obce využívají na pořízení investic, a to zejména pokud nedisponují potřebnými financemi. Jedná se o vztah mezi leasingovou společností a obcí. Leasingová společnost do svého majetku nakoupí například dlouhodobý hmotný majetek, který chce obec získat. Následně je tento majetek ponechán obci pro dlouhodobé užívání na základě smlouvy. Obec je povinna platit za užívání majetku nájemné, které představuje výdaj obecního rozpočtu. Na základě formy leasingu dochází k tomu, že po skončení doby nájmu přechází vlastnictví k majetku na obec či je majetek vrácen zpět leasingové společnosti. (Provazníková, 2015)

Směnka

Pro získání chybějících prostředků lze využít také vystavení směnky. Směnky se vyznačují jednoduchým vystavením a svou pružností. Umožňují hradit závazky s časovým odstupem a lze je směnit za peníze. Veškeré náležitosti a povinnosti týkající se směnek upravuje zákon směnečný a šekový. (Peková, 2011)

3.5 Majetek obcí

Pro správný a úspěšný výkon své funkce musí mít obce zvolené orgány a majetkovou základnu. Proto možnost **vlastnit majetek a právo s ním nakládat** v mezích vlastnických práv jsou jedním ze základních předpokladů existence celků územní samosprávy. Majetek obcí plní několik funkcí. První již byla zmíněna, a to že podmiňuje jejich existenci. Dále je nástrojem místní a regionální politiky, neboť umožňuje obcím působit na rozvoj příslušného území. Toto působení je zejména v dlouhodobém ekonomickém a sociálním směru. Obce využívají majetek také k zajištění veřejného zájmu a rozvoje veřejného sektoru. Týká se to převážně zabezpečování veřejných statků. Nepotřebná část majetku se dá využít k podnikání a umožňuje tak zvýšit vlastní příjmy. I při získání úvěru je majetek nezbytný, neboť často slouží jako záruka. Z výše uvedeného vyplývá, že velikost, struktura a samotná kvalita obecního majetku ovlivňuje jak příjmovou, tak výdajovou stránku rozpočtu. (Provazníková, 2015)

Obce mají povinnost při **hospodaření se svým majetkem** se o něj starat a udržovat jej. Tuto povinnost jim ukládá zákon o obcích. Je zcela nepochybné, že s obecním majetkem se musí zacházet účelně a hospodárně. Vlastnická práva umožňují obcím nakládat s majetkem tímto způsobem: pronajímat, prodávat, darovat, zapůjčovat, propachtovat, získat jej výstavbou nebo nákupem, zdědit či získat bezúplatným nabytím, svěřovat, vkládat, ručit jím a pojišťovat ho. Přitom vše musí probíhat v souladu se zájmy a úkoly, které musí obce plnit v rámci vymezené působnosti. Další povinností, která z vlastnictví majetku vychází, je vedení jeho evidence. Ta může být podkladem pro inventarizaci a pasportizaci. Inventarizace a pasportizace probíhají za účelem kontroly a zjištění stavu majetku. (Provazníková, 2015)

Strukturu obecního majetku lze nalézt v jednom z účetních výkazů účetní závěrky, konkrétně v rozvaze. Rozvaha má dvě části – aktiva a pasiva. Aktiva obsahují majetek, který obec vlastní, a pasiva jsou zdroje, ze kterých je majetek financován. Aktiva se dále

ještě rozdělují na stálá neboli dlouhodobá aktiva a oběžná aktiva. Zdroje financování se dělí dle původu získání na vlastní zdroje a cizí zdroje.

Dlouhodobý majetek slouží k užívání dlouhodobému, tedy delšímu, než je 1 rok. Zpravidla se nespotřebovává, ale pouze opotřebovává. Dlouhodobý majetek se dělí na nehmotný, hmotný a finanční. Do nehmotného lze zařadit například nehmotné výsledky výzkumu a vývoje, software, ocenitelná práva a povolenky na emise a preferenční limity. U hmotného je zcela zřejmé, že má hmotnou podstatu. Mezi tento majetek patří pozemky, stavby, movité věci a jejich soubory, pěstitelské celky trvalých porostů a kulturní předměty. V poslední řadě je zde veden finanční majetek, který obsahuje cenné papíry, majetkové účasti, dlouhodobé půjčky a termínované vklady. (Peková, 2011)

Majetek s životností kratší než jeden rok je nazýván jako **oběžný majetek**. Oběžný je proto, že během své doby životnosti je vystaven koloběhu, v rámci něhož dochází k přeměně jeho formy. Mezi tento majetek patří zásoby, krátkodobé pohledávky a krátkodobý finanční majetek. Krátkodobý finanční majetek pak zahrnuje bankovní účet, pokladu, ceniny a termínované vklady. (Peková, 2011)

Vlastní kapitál neboli vlastní zdroje financování majetku zahrnují jmění účetní jednotky, fondy účetní jednotky a výsledek hospodaření. Ve jmění účetní jednotky je možné se setkat například se jměním ve vlastnictví obce, s transfery na pořízení dlouhodobého majetku a s oceňovacími rozdíly při prvotním použití metody. Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody se používá z důvodu změny právních předpisů týkajících se účetních metod. Pokud tedy dříve obec využívala určitou účetní metodu a tato metoda se v průběhu jejího hospodaření změnila, vzniknou oceňovací rozdíly, které zohledňují projev nové účetní metody v předchozích účetních závěrkách. (Krajský úřad Kraje Vysočina, 2016)

Existují zde však také zdroje, které obec musí vrátit a představují tak její dluh. Jedná se o **zdroje cizí**, které se skládají převážně ze závazků a rezerv, které jsou však zároveň zdrojem interním. Rezervy se tedy nemusejí nikomu vracet. Nejčastěji se lze setkat se závazky k úvěrovým společnostem, dodavatelům, zaměstnancům, institucím sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, závazky vyplývající z placení daní či závazky vyplývající z cenných papírů. Zpravidla se dle doby splatnosti rozlišují závazky dlouhodobé a krátkodobé. (Peková, 2011)

4 Obec Nekmír

Obec Nekmír je menší obec, která se nachází zhruba sedmnáct kilometrů od Plzně, a to v okrese Plzeň-sever poblíž města Všeruby, jak zachycuje obr. 2. Obec se skládá ze dvou částí, kterými jsou Nekmír a Lhotka. Celková rozloha neboli katastrální výměra se pohybuje okolo 980 hektarů. Počet obyvatel k datu 31. 12. 2022 byl 533. (Český statistický úřad, 2023a)

Obr. 2: Poloha obce Nekmír na mapě

Zdroj: Mapy.cz (2024)

Geografie

Nekmír i Lhotka jsou součástí Plaské pahorkatiny, jejíž rozloha dosahuje téměř 2 200 km². Díky takto velké rozloze patří mezi největší geomorfologické celky České republiky. Nadmořská výška obce je 442 metrů a nejvyšší bod v okolí je vrchol Hřebensko. Tento vrchol dosahuje necelých 580 metrů nad mořem a nachází se v blízkosti Lhotky.

V okolní přírodě se rozprostírá také přírodní rezervace Bažantice, která zahrnuje dva rybníky. Oba rybníky propojuje Lhotecký potok, který se poté vlévá do Nekmířského potoka. Tento potok protéká samotnou obcí a je na něj napojen rybník nacházející se v obci naproti zámku. (Obec Nekmír, 2019)

Historie obce

Úplný počátek se datuje do roku 1358. V tomto roce byla nalezena první písemná zmínka o obci. V této době zde byla postavena tvrz, kterou zničil požár a která byla později přebudována v renesanční barokní zámek. Tento zámek zde stojí dodnes.

Roku 1419 zde proběhla bitva u Nekmíře. V této bitvě husité pod vedením Jana Žižky porazili vojsko Bohuslava ze Švamberka. Na počest tohoto úspěchu byl v obci postaven slavnostní památník. (Obec Nekmír, 2019)

V druhé polovině 19. století došlo k založení tzv. jednotřídky. Ta byla po čtyřech letech předělána na dvojtřídní obecnou školu. Dále zde došlo k založení spolku dobrovolných hasičů a četnické stanice, ta ale byla brzy zrušena. (MISTOPISY.CZ, n.d.)

Obě světové války smutně poznamenaly dějiny obce. V rámci válek musely být odevzdány obecní kroniky a hned několik občanů muselo narukovat či byli zatčeni a odvezeni do koncentračních táborů.

Poslanecká sněmovna České republiky v dubnu roku 2008 schválila znak a prapor obce. Obecní znak i prapor (vlajka) se značí modrým podkladem, na kterém jsou zkřížené meče se zlatou rukojetí a stříbrnou čepelí. Dále se na něm nachází zlaté jelení paroží. Toto paroží je symbolem významných majitelů panství Hrozatovců. V poslední řadě zde lze nalézt liliový trojhran, který je symbolem patronky obce svaté Anny. (Hus, n.d.)

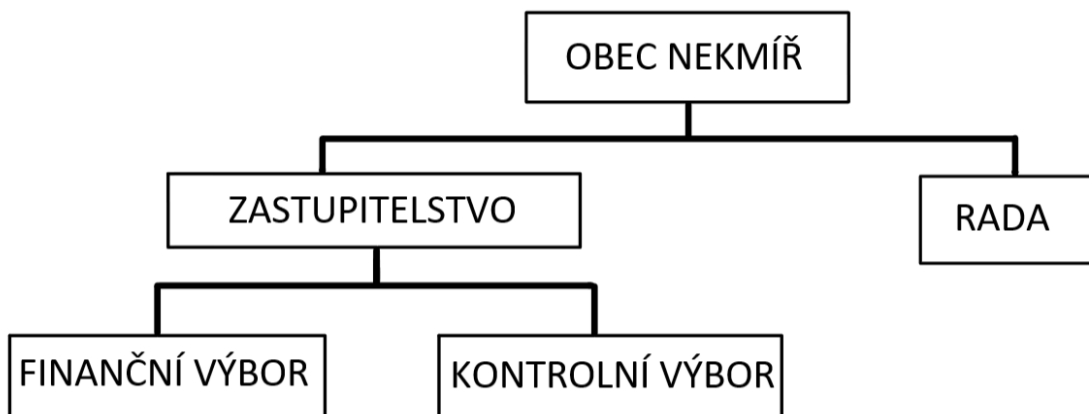
Úřad a zastupitelstvo

Obecní úřad Nekmír provozuje svoji činnost pouze pro své katastrální území. Ostatní činnost zajišťuje správní obvod obce s rozšířenou působností Nýřany. Pobočku obecního úřadu Nýřany pro tyto účely lze nalézt v Plzni na Borech, a to vedle Úřadu práce ČR. (Kurzy.cz, 2023)

Zastupitelstvo obce Nekmír se skládá celkem z devíti členů. Hlavní funkce jsou starosta obce, místostarosta obce, předseda finančního výboru a předseda kontrolního výboru. V čela zastupitelstva stojí starosta obce, kterým byl na zasedání ustanovujícího zastupitelstva v roce 2022 zvolen Ing. Josef Urbánek. (Nekmír, 2022)

Obr. 3 zobrazuje organizační strukturu obce, která je také znázorněna na oficiálních stránkách obce (Obec Nekmír, 2022). Nicméně tato struktura není zcela odpovídající, neboť rada obce podléhá zastupitelstvu, tudíž by toto grafické zobrazení mohlo být upraveno tak, aby bylo patrné, že rada je výkonným orgánem obce, která je složena ze zvolených členů zastupitelstva. Zvláště by mohl být dán úřad jako administrativní část obce.

Obr. 3: Organizační struktura

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Někmiř (2022), 2024

Obyvatelstvo

Počet obyvatel v obci ke konci roku 2022 byl 533. Již několik let docházelo ke každoročnímu růstu počtu obyvatel. Tento růst byl však roku 2022 zastaven. Podíl mužů na celkovém počtu obyvatel je relativně stejný jako podíl počtu žen. Četnost obou pohlaví se pohybuje okolo 265. Většina obyvatel žijících v obci spadá do věkové kategorie 15-64 let, a proto je průměrný věk něco málo přes 42. (Český statistický úřad, 2023b; 2023c)

Služby pro obyvatele

Ani v jedné ze dvou částí obce se nenachází mateřská škola, základní škola, zdravotnické středisko, ústav sociální péče či jiné podobné zařízení.

Ve městě Všeruby se nachází spádová mateřská a základní škola. Obec zajišťuje přímý autobusový spoj z Někmiře do Všerub a zpět. Děti mohou dále navštěvovat mateřskou a základní školu v Dolní Bělé, v Žilově nebo také v Chotíkově. Do všech zmíněných obcí je také zajištěna pravidelná autobusová doprava.

Nejbližší dostupné zdravotnické středisko a domov s pečovatelskou službou se nachází ve Všerubech, Horní Bříze a v Třemošné. Veškerou péči je možné si také zajistit v Plzni. Pro seniory je v obci zajištěn dovoz obědů.

V obci působí hned několik spolků a organizací, mezi něž patří Sbor dobrovolných hasičů, TJ Někmiř, Spolek tradice a rozvoj, Klub důchodců, Český svaz včelařů a Myslivecké sdružení. Tyto spolky a organizace mají na starost kulturní a sportovní aktivity a akce v obci.

Základní potřeby obyvatel zabezpečuje obchod se smíšeným zbožím, který je však otevřen pouze ve všední dny. Dále se zde nachází pohostinství, restaurace na Lipovce, knihovna s veřejně přístupným internetem a kulturní dům se sálem. (Obec Nekmír, 2019)

4.1 Komunikace s občany

Hlavní komunikační kanál, který obec používá pro podávání informací svým občanům, jsou webové stránky. Na hlavní stránce je fotka obce, název, znak a několik řádků s nejdůležitějšími informacemi o obci. Jsou zde na výběr čtyři záložky – Obec, Aktuality, Úřad, Volný čas. Každá záložka obsahuje několik podsekcí, ve kterých občané naleznou veškeré potřebné informace.

Další platformou pro komunikaci je mobilní aplikace „V obraze“, kterou lze stáhnout prostřednictvím Google Play nebo App Store. V aplikaci je potřebné přidat obec do sekce Moje odběry. Ve spodní liště jsou čtyři záložky – Aktuálně, Kalendář, Komunikace a Další.

Obec samozřejmě nejdůležitější informace sděluje také pomocí místního rozhlasu. Jelikož rozhlas vysílá pouze v určitou dobu, nelze ho považovat za dostatečně účinný komunikační nástroj. Proto jsou ostatní formy komunikace velmi důležité a obec by jim měla věnovat zvýšenou pozornost a zabezpečovat jejich správnou funkci.

V dnešní době, kdy jsou trendem sociální sítě, by vůbec nebylo na škodu, kdyby obec své komunikační aktivity rozšířila například také na platformě Facebook. Zde by mohla sdílet a zakládat různé události.

4.2 Finanční hospodaření obce

V této části je věnován prostor pro sledování vývoje hospodaření obce Nekmír. Období, které je předmětem sledování, jsou roky 2018-2022. Časové období bylo vybráno na základě možnosti srovnání vývoje hospodaření obce, do kterého v roce 2020 vstoupila pandemie COVID-19. Jsou zde tedy sledovány dva roky před samotnou pandemií a následné pandemické a post-pandemické období.

4.2.1 Finanční účet obce

Skutečné příjmy a výdaje obce jsou k nalezení na oficiálních stránkách Nekmíře v záložce Úřad. Dále je potřebné rozkliknout položku Rozpočty, kde jsou k dispozici Závěrečné účty obce v jednotlivých letech (Nekmír, 2024). Je také možné využít web

MONITOR (2024), na které se nachází různé dokumenty (např. rozvaha, výkaz zisku a ztráty, vývoj příjmů a výdajů) jednotlivých obcí.

Příjmy

Skupinu příjmů lze rozdělit do čtyř základních tříd dle rozpočtové skladby – daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace (Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě), jak je zachyceno v tab. 1.

Tab. 1: Příjmy obce v letech 2018-2022 (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Daňové příjmy	6 595	7 211	6 896	7 693	9 220
Nedaňové příjmy	577	622	790	1 507	2 650
Kapitálové příjmy	8	8	0	15	19
Přijaté dotace	645	632	1 325	5 273	14 769
Příjmy celkem	7 824	8 473	9 011	14 488	26 658

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Někmiř (2024) a MONITOR (2024), 2024

V tab. 1 si lze všimnout každoročního nárůstu celkových příjmů. První tři roky nebyl nárůst nijak rapidní, avšak v roce 2021 vzrostly příjmy meziročně o více jak 60 %. Tuto změnu způsobilo zvýšení všech položek příjmů. Ač vzrostly všechny příjmy, největší vliv zde má položka přijaté dotace. Ještě větší změna byla meziročně zaznamenána v roce 2022, ve kterém příjmy vzrostly dokonce o 84 %. Změna byla opět zapříčiněna zvýšením všech položek příjmů, nejvíce však opět nárůstem přijatých dotací.

U položky daňových příjmů dochází v průběhu sledovaného období k poměrně kolísavému vývoji. V roce 2020 zaznamenaly pokles o více než 4 % oproti předchozímu roku. Zde svoji roli bezpochyby sehrála pandemie COVID-19. Díky protikrizovému balíčku nebyl výpadek daňových příjmů tak vysoký. Obce dostaly od státu jednorázový příspěvek 1200 Kč na obyvatele. Tato kompenzace měla obcím nahradit výpadky, o které obce přišly ze sdílených daní kvůli vyplácení kompenzačního bonusu. Tento kompenzační bonus byl určen podnikatelům zasaženým ekonomickými dopady následků pandemie. Následující rok, tedy rok 2021, pandemie postupně ustupovala, a proto se daňové příjmy zvýšily, a dokonce dosáhly vyšší úrovně než před samotnou pandemií.

V posledním roce, kdy už se vše vrátilo do normálu, dosáhl meziroční růst této skupiny příjmů téměř 20 %. V posledních dvou letech sledovaného období došlo k výraznému růstu také u nedaňových příjmů, které tvoří zejména příjmy z vlastní činnosti. Obec Nekmír získává každý rok také peněžní prostředky ve formě dotací. Od roku 2020 se tento příjem postupně a stále více zvyšuje. Tato skutečnost souvisí se stanoveným strategickým plánem rozvoje obce 2020-2029.

Třída **daňových příjmů** obce Nekmír je blíže ukázána v tab. 2, kde je sledován vývoj těchto příjmů. Stav jednotlivých položek je ve všech letech relativně stabilní a nevykazuje rapidní kolísání. Lze tedy říci, že daňové příjmy jsou spolehlivým zdrojem peněžních prostředků. Pravidelný nárůst se týká daně z přidané hodnoty, která plyne ze zboží a služeb v tuzemsku. V roce 2020 je vidět patrný pokles daně z příjmů právnických osob, příjem z této daně zaznamenal propad o více než 18 %. Tato negativní změna pravděpodobně souvisí s pandemií COVID-19. Při této pandemii došlo ke značným omezením, která se týkala zejména funkcí vybraných podnikatelských subjektů. Z tohoto důvodu byly také schváleny daňové úlevy. Od roku 2021, kdy se vše začínalo vracet do normálu, se příjem z této daně zvyšuje. Konkrétně v roce 2021 byl nárůst opravdu vysoký, a to o téměř 46 % proti předchozímu roku, kdyby došlo ke srovnání s předpandemickým obdobím, tedy rokem 2019, byl by nárůst necelých 20 %. Další rok se daňové příjmy již o tolik nezvýšily, meziroční nárůst byl poloviční, zhruba 20 %.

Tab. 2: Vývoj jednotlivých položek daňových příjmů v letech 2018-2022 (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Daň z příjmu FO	1 658	1 890	1 800	1 501	1 762
Daň z příjmu PO	1 258	1 460	1 194	1 741	2 091
Daň z přidané hodnoty	3 095	3 286	3 274	3 891	4 740
Daň z nemovitostí	538	525	555	493	546
Ostatní daňové příjmy	47	49	72	66	80

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024) a MONITOR (2024), 2024

V tab. 2 si lze všimnout také mírného poklesu daně z příjmů fyzických osob v roce 2021, konkrétně o 17 %. To bylo způsobeno zrušením superhrubé mzdy, čímž se změnil základ pro výpočet daně. V následujícím roce došlo k navýšení a příjem z daně z příjmu fyzických osob dosáhl téměř stejné hodnoty jako v roce před zrušením superhrubé mzdy. Mezi ostatní daňové příjmy se řadí například poplatků ze psů, poplatků z ubytovací kapacity, správní poplatky a různé odvody. Jejich výše ve srovnání s ostatními položkami není nikterak významná.

Nedaňové příjmy zaznamenaly v letech 2018-2022 každoroční nárůst, který se postupně zvyšoval. Hlavní složkou této skupiny je příjem z vlastní činnosti a příjem z pronájmu nebo pachtu majetku. Dále jsou zde také výnosy z finančního majetku, příjem z prodeje neinvestičního majetku a ostatní příjmy.

V následné tab. 3 je uveden vývoj stavu jednotlivých položek nedaňových příjmů ve sledovaném období, které obec vykazuje. Největších změn dosahují příjmy z vlastní činnosti, jejichž významný meziroční nárůst byl v posledních dvou letech sledovaného období. V roce 2021 to bylo více než 111 % a v roce 2022 téměř 90 %. Mezi těmito příjmy má obec převážně jen příjmy z poskytování služeb, výrobků, prací, výkonů a práv. Proto tento růst lze přiřadit zvýšení počtu těchto poskytovaných aktivit.

Tab. 3: Stav nedaňových příjmů ve sledovaném období (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Příjem z vlastní činnosti	422	489	612	1 293	2 443
Příjem z pronájmu a pachtu majetku	47	33	77	79	83
Ostatní příjmy	108	99	100	135	123

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Někmiř (2024) a MONITOR (2024), 2024

Další méně objemnou složkou příjmů jsou **kapitálové příjmy** (viz tab. 1), které má obec oproti ostatním příjmovým složkám minimální či dokonce nulové. Jedinou položkou v této třídě je prodej dlouhodobého majetku, tato výše se tak překrývá s tab. 1, proto není zapotřebí tyto skutečnosti uvádět.

Velmi důležitou příjmovou třídou jsou bezpochyby **přijaté dotace**, též lze použít pojem přijaté transfery. Pro lepší přehled se rozlišují transfery investiční a neinvestiční. Obě

skupiny se dají dále dělit na účelové a neúčelové dotace, avšak v tab. 4 takto členěno není. Podpora v této formě se poskytuje buď přímo ze státních rozpočtů nebo z rozpočtů krajů. Lze získat i dotace od Evropské unie, kterou obec ve sledovaném období získala přes Ministerstvo životního prostředí. Největšího nárůstu příjmů ve formě přijatých dotací si lze všimnout v posledním roce sledovaného období, kdy obec získala dotaci ze státního rozpočtu na výstavbu splaškové kanalizace a dotaci z rozpočtu kraje na výstavbu čističky odpadních vod. Z rozpočtu kraje získala obec též vysoké finanční prostředky v roce 2021. Tyto prostředky byly určeny na volby do Senátu a na uhrazení pečovatelské služby, kterou obec zabezpečuje pro své obyvatele.

Tab. 4: Přijaté investiční a neinvestiční transfery v období 2018-2022 (v tis. Kč)

Položka		2018	2019	2020	2021	2022
Neinvestiční transfery	ze státního rozpočtu	345	347	825	271	204
	z rozpočtu kraje	300	26	0	2	336
Investiční transfery	ze státního rozpočtu	0	0	0	0	12 400
	z rozpočtu kraje	0	259	500	5 000	1 829

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Někmiř (2024) a MONITOR (2024), 2024

Výdaje

Další částí hospodaření obce je výdajová část, které se věnuje tato část. Výdaje, které obec musí platit za různé nákupy statků a využití služeb, se rozdělují na výdaje běžné a výdaje kapitálové, viz tab. 5.

Tab. 5: Výdaje obce v letech 2018-2022 (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Běžné výdaje	3 745	3 345	3 600	3 624	5 192
Kapitálové výdaje	64	278	3 909	599	30 087
Celkové výdaje	3 809	3 623	7 509	4 223	35 279

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Někmiř (2024) a MONITOR (2024), 2024

Na základě tabulky lze říci, že běžné výdaje jsou v prvních letech sledovaného období relativně stále stejné. K většímu nárůstu došlo v posledním roce, a to o 43 %. Na rozdíl tomu kapitálové výdaje mají velmi kolísavý průběh, což je ovlivněno jejich charakterem. I u těchto výdajů došlo k největšímu nárůstu v posledním roce, kdy oproti předchozímu roku tyto výdaje vzrostly padesátinásobně.

Mezi **běžné výdaje** obce, které mají ve sledovaném období poměrně stabilní vývoj, patří výdaje na platy, výdaje na neinvestiční nákupy a neinvestiční transfery. Největší objem výdajů v této třídě připadá neinvestičním nákupům. Ty zahrnují například nákup materiálu, úroky, nákup vody, paliv a energie, opravy a udržování a další podobné výdaje. Výdaje na neinvestiční nákupy zaznamenaly jako jediné výraznější změnu, a to konkrétně v roce 2022, kdy tyto výdaje vzrostly téměř o 60 %. Zde se obci výrazně zvýšily úroky kvůli úvěru, který byl v tomto roce získán, dále pak výdaje na nákup materiálu či na opravy a udržování, což souvisí se stanoveným strategickým plánem rozvoje obce. Další poměrně objemnou složkou jsou výdaje na platy, mezi které lze zařadit platy zaměstnanců v pracovním poměru, odměny členů zastupitelstev obcí a krajů a další s tím související výdaje. Ty mají v průběhu sledovaného období poměrně kolísavý vývoj. V roce 2020 byl zaznamenán pokles o 15 %, který nejspíše souvisí s pandemií COVID-19. Následující dva roky tyto výdaje opět rostou, a to každoročně zhruba o 15 %. Zbýlá položka, tedy neinvestiční transfery, již neobsahuje tak vysoká čísla. V tab. 6 je uvedena struktura běžných výdajů obce ve sledovaném období.

Tab. 6: Struktura běžných výdajů obce Nekmír v letech 2018-2022 (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Výdaje na platy	1 071	1 166	991	1 152	1 321
Výdaje na neinvestiční nákupy	2 534	1 946	2 479	2 312	3 648
Neinvestiční transfery	140	234	131	160	223

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024) a MONITOR (2024), 2024

Kapitálové výdaje, které obec měla v letech 2018-2022, se týkaly investičních nákupů. V rámci těchto nákupů byly nakoupeny stavby, budovy, pozemky, dlouhodobý nehmotný majetek, stroje a různá zařízení. Největší prostředky obec vynakládá na nákup budov, hal a staveb. V roce 2022 zejména na výstavbu čističky odpadních vod a splaškové

kanalizace. Tato skutečnost je patrná také z tab. 7, ve které si také lze všimnout velmi kolísavého vývoje všech položek.

Tab. 7: Jednotlivé položky kapitálových výdajů v období 2018-2022 (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Budovy, stavby a haly	0	278	3 868	280	29 766
Stroje, přístroje a zařízení	64	0	42	237	0
Dlouhodobý nehmotný majetek	0	0	0	82	321

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024) a MONITOR (2024), 2024

Výsledek finančního účtu

Výsledek, který se nazývá saldo, je zjištěn odečtením výdajů od příjmů. V tab. 8 je možno vidět vývoj finančního hospodaření obce. První čtyři roky bylo saldo účtu kladné, což znamená, že příjmy byly větší než výdaje. Díky tomu si obec mohla vytvářet rezervu pro následující rozpočtové období či mohla splatit své stávající úvěry. Avšak v roce 2022 se konečný stav finančního účtu dostal do mínusu, a ne zrovna v malé částce. Způsobilo to pořízení dlouhodobého hmotného majetku, konkrétně se jedná o položku Stavby. Obec ve stejném roce obdržela také poměrně velký obnos prostředků z podpor od států a jiných veřejných rozpočtů, proto se výsledek účtu na konci roku nepropadl ještě do větší hloubky červených čísel.

Tab. 8: Konečný stav finančního účtu v jednotlivých letech (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Saldo	4 016	4 850	1 502	10 265	-8 621

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024) a MONITOR (2024), 2024

4.2.2 Financování

Obec Nekmír má veškeré své účty, kromě jednoho u ČNB, sjednané u Komerční banky. Jako první je zde běžný účet, který slouží pro klasický platební styk, tedy pro vkládání peněz a jejich používání majitelem. Na spořicí účet si obec ukládá peněžní prostředky, které se mírně zhodnocují a které jsou použity na plánované budoucí výdaje, ale i pro případ nečekaných situací. Finanční prostředky získané ve formě dotací jsou uloženy na

běžném účtu u České národní banky. Obec si také v případě nedostatku peněžních prostředků různě dle potřeby sjednává půjčky a úvěry od Komerční banky.

V tab. 9 je zachycen průběh financování obce Nekmír v jednotlivých letech sledovaného období 2018-2022. V letech 2018-2021 nebyl získán žádný nový úvěr, obec pouze splácela závazek vůči Komerční bance, který plynul z poskytnutého úvěru z předcházejících let. Tento závazek byl však v roce 2021 splacen. Obec nemá žádný problém hradit splátky půjček a úvěrů. V posledním roce byl sjednán nový úvěr ve výši 3 510 000 Kč.

Tab. 9: Financování obce ve sledovaném období (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Přijaté úvěry a půjčky	0	0	0	0	3 510
Splátky úvěrů	- 6 546	- 1 545	- 1 546	- 888	0
Změna stavu na bankovních účtech	2 513	- 3 304	45	- 9 377	5 111
Operace z peněžních účtů organizace nemající charakter příjmů a výdajů vládního sektoru	17	0	0	0	0
Celkové financování	- 4 016	- 4 850	-1 502	- 10 265	8 621

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024) a MONITOR (2024), 2024

Výsledek celkového financování, jak si lze všimnout, je stejný jako v tab. 8 akorát s opačným znaménkem. Obec první čtyři roky sledovaného období hospodařila s přebytkem, proto výsledek celkového financování měla se záporným znaménkem. Přebytečné prostředky mohla obec využít na splacení svých dosavadních závazků, dále mohla poskytnout půjčku a mohla také například investovat. Tyto peněžní operace značí odsun peněz, z toho důvodu je znaménko financování záporné. V roce 2022 nebyly příjmy tak velké jako výdaje. Bylo to zejména kvůli vysokým kapitálovým výdajům, které plynuly z pořízení dlouhodobého hmotného majetku, konkrétně stavby. Tato stavba je prozatím zahrnuta na účtu Nedokončený dlouhodobý majetek. Z tohoto důvodu bylo

v posledním roce financování kladné. Obec si musela zabezpečit přísun peněžních prostředků, aby vyrovnala stav příjmů a výdajů.

4.2.3 Finanční vztahy ke státním a veřejným rozpočtům

Obec ke svému hospodaření získává dotace ze státního rozpočtu a z ostatních veřejných rozpočtů. Do skupiny ostatních veřejných rozpočtů patří rozpočty krajů. V roce 2022 byly v rozpočtu také schváleny transfery přijaté ze zahraničí, konkrétně od Evropské unie. Tuto podporu obec získala přes Ministerstvo životního prostředí.

Mezi instituce a subjekty, které obci ve sledovaném období poskytly podporu ve formě dotací, patří Krajský úřad Plzeňského kraje, Ministerstvo financí České republiky, Ministerstvo životního prostředí, Ministerstvo kultury České republiky, Ministerstvo zemědělství České republiky a Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Pravidelně každý rok je získána dotace na účel Příspěvek na výkon státní správy, kterou obec vždy čerpá v plné výši. Prostředky získané od Ministerstva financí, také každoročně, jako dotace na volby ať už do parlamentu, kraje, senátu či do zastupitelstva obce, nebyly nikdy čerpány ve výši poskytnuté subvence. Tyto nečerpané prostředky se musí posílat zpět jejich poskytovateli.

Od Ministerstva práce a sociálních věcí byly v roce 2018 navíc získány dotace na činnost úřadu práce a aktivní politiku zaměstnanosti. Příspěvek na obnovu a výchovu porostů a finanční prostředky na program stabilizace a obnovy venkova poskytl obci Krajský úřad Plzeňského kraje. Obě poskytnuté subvence byly čerpány v plné výši.

V roce 2019 byly získány i tyto subvence: aktivní politika zaměstnanosti, příspěvek na obnovu a výchovu porostů a program stabilizace a obnovy venkova. Vratka u všech těchto položek byla nulová.

Mezi dotace obdržené v roce 2020 patří kromě příspěvku na výkon státní správy a příspěvku na volby také příspěvek na COVID dle zákona č. 1549/2020, rozvoj informační sítě knihovna a program stabilizace a obnovy venkova. Opět čerpáno v plné výši.

Podpora ze státního rozpočtu a ostatních veřejných rozpočtů na účel kompenzační bonus ze státního rozpočtu, příspěvek na péči o lesní porosty a příspěvek na hrazení pečovatelské služby byla poskytnuta v roce 2021. Obec využila podporu ve výši poskytnutých dotací, tedy s nulovou vratkou.

V posledním roce sledovaného období obec obdržela navíc dotace na nákup knižního fondu knihovna, příspěvek na vybavení Jednotky sboru dobrovolných hasičů, zajištění bezpečnosti v obci Nekmír, dotace na splaškovou kanalizaci, dotace na čističku odpadních vod a dotace na opravu střech Lhotka. Opět vše využito v plné výši.

4.2.4 Příspěvky a podpory z obecního rozpočtu

Ze získaných příjmů, mezi které patří daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté dotace, je část použita na poskytnutí příspěvků a podpor z obecního rozpočtu. Výši poskytnuté částky vždy schvaluje zastupitelstvo obce.

Obec Nekmír ze svého rozpočtu pravidelně dává finanční prostředky Spolku dobrovolných hasičů, Spolku tradice i rozvoj a Tělovýchovné jednotě Nekmír. Tyto peněžní příspěvky slouží zejména pro pořádání spolkových akcí, dětského dne a udržení těchto sdružení i nadále v budoucnu. Dále byl v roce 2021 poskytnut jednorázový dar obci Hrušovany a obci Stebno. Prostředky byly darovány na účel obnovy po přírodních katastrofách (tornádo, vichřice). Výši poskytnutých příspěvků a podpor v jednotlivých letech zobrazuje tab. 10.

Tab. 10: Příspěvky a podpory z obecního rozpočtu v letech 2018-2022 (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
TJ Nekmír	8	4	4	0	9
Spolek tradice i rozvoj	0	16	0	7	7
SDH Nekmír	0	0	5	8	20
Dar obci Hrušovany	0	0	0	20	0
Dar obci Stebno	0	0	0	20	0

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024), 2024

4.2.5 Hospodaření s majetkem

Obec Nekmír má ve svém majetku jak dlouhodobý majetek, tak oběžný majetek. Jednotlivé stavy hlavních položek majetku jsou znázorněny v tab. 11.

Tab. 11: Stavy majetkových účtů v letech 2018-2022 (v tis. Kč)

Položka		2018	2019	2020	2021	2022
Dlouhodobý majetek	Nehmotný	220,55	209,52	198,5	269,75	579,37
	Hmotný	59 248,49	58 336,98	61 091,85	60 241,84	88 499,49
Oběžný majetek	Zásoby	3,32	3,32	3,32	3,32	0
	Krátkodobé pohledávky	321,56	288,97	564,22	5 000,30	19 255,47
	Krátkodobý finanční majetek	4 625,59	7 930,28	7 885,79	17 262,96	12 151,85

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024) a MONITOR (2024), 2024

Obecní **dlouhodobý nehmotný majetek** zahrnuje pouze dvě položky, a to drobný dlouhodobý nehmotný majetek a ostatní dlouhodobý nehmotný majetek. Po celou dobu sledovaného období se výše této skupiny rozvahy pohybovala zhruba ve výši 200-270 tis. Kč. V roce 2022 však obec nakoupila nový nehmotný majetek, který je zatím veden jako nedokončený, proto stav tohoto majetku zaznamenal dvojnásobný nárůst.

V **dlouhodobém hmotném majetku** má obec zahrnuté pozemky, stavby, movité věci a jejich soubory, drobný dlouhodobý majetek a také nedokončený dlouhodobý hmotný majetek. Výše tohoto majetku je poměrně vysoká, a to zejména v posledním roce. Rapidní nárůst byl v roce 2022 způsoben stavbou kanalizace a čističky odpadních vod.

První položkou v oběžném majetku jsou **zásoby**, konkrétně materiál na skladě. Výše této zásoby byla v prvních čtyřech letech sledovaného období ve stejné výši. V roce 2022 došlo ke spotřebování tohoto majetku v plné výši, a proto stav v rozvaze k poslednímu dni tohoto roku byl 0 Kč.

Mezi **krátkodobé pohledávky**, které obec eviduje, patří pohledávky za odběrateli, krátkodobé poskytnuté zálohy, daň z přidané hodnoty a dohadné účty aktivní. Dohadné účty aktivní oproti ostatním položkám se v rozvaze obce objevují každý rok. Výše

krátkodobých pohledávek nejprve zaznamenala mírný pokles, ale po zbytek sledovaného období se každý rokem skokově zvyšovaly. Růst zejména zaznamenaly již zmíněné dohadné účty aktivní.

Poslední položkou oběžného majetku i celé rozvahy je **krátkodobý finanční majetek**. V této skupině jsou základní účty potřebné k hospodaření obce. Jedná se o termínované krátkodobé vklady, běžný účet a pokladnu. Stav termínovaných vkladů je v každém roce relativně stejný. Mění se zejména peněžní prostředky na bankovních účtech a v posledním roce výraznou změnu zaznamenal také stav pokladny. V roce 2021 vzrostl stav peněžních prostředků o 10 000 tis. Kč, což bylo způsobeno přebytkovým hospodařením obce. Saldo rozpočtu se totiž v tomto roce vyšplhalo až na částku 10 265 tis. Kč. V následujícím roce se prostředky opět snížily. Proto položka krátkodobý finanční majetek v závěru sledovaného období zaznamenala skokové změny.

4.2.6 Vlastní a cizí zdroje obce

Druhá část rozvahy, která stojí naproti aktivům, jsou pasiva neboli zdroje financování majetku. V účetních pravidlech je stanoveno pravidlo bilanční rovnice, které říká, že aktiva a pasiva se musí vzájemně rovnat. Toto pravidlo platí vždy a všechny účetní jednotky jej musí dodržovat. Majetková struktura obce byla již představena v předcházející kapitole, proto jsou teď na řadě zdroje financování majetku. Tyto zdroje se dají rozdělit dvě části, a to na vlastní zdroje a cizí zdroje. Jejich vývoj v jednotlivých letech zobrazuje tab. 12.

Vlastní zdroje obce mají dvě hlavní skupiny. První skupinou je jmění účetní jednotky a upravující položky. Lze sem zahrnout jmění účetní jednotky, kam patří majetek svěřený do správy a majetek získaný bezúplatně. Dále jsou zde transfery na pořízení dlouhodobého majetku, které obci poskytuje stát nebo kraj. Poslední podskupinou jsou upravující položky, konkrétně oceňovací rozdíly při prvotním použití metody. Tento účet se používá při změně účetní metody z důvodu změny právních předpisů. Samotné jmění účetní jednotky vykazovalo ve sledovaných letech stále stejnou výši. Stejně tak i oceňovací rozdíly při prvotním použití metody, měnila se pouze výše přijatých investičních transferů. Druhou skupinou vlastních zdrojů je výsledek hospodaření, který každým rokem postupně narůstá. Největší podíl má v této skupině výsledek hospodaření z předcházejících účetních období.

Tab. 12: Vlastní a cizí zdroje obce ve sledovaném období v tis. Kč

Položka		2018	2019	2020	2021	2022
Vlastní zdroje	Jmění účetní jednotky a upravující položky	38 682,94	38 672,78	38 899,33	43 586,45	57 502,69
	Výsledek hospodaření	21 081,12	25 192,83	29 147,77	33 871,57	39 688,82
Cizí zdroje	Dlouhodobé závazky	4 278,57	2 603,11	887,66	5 000	22 739,10
	Krátkodobé závazky	376,89	300,36	808,92	320,16	555,57

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Někmiř (2024) a MONITOR (2024), 2024

Nedílnou součástí zdrojů financování jsou nepochybně **cizí zdroje**, které jsou tvořené závazky. Obec Někmiř má jak krátkodobé závazky, tak také dlouhodobé závazky. Mezi dlouhodobými závazky jsou zahrnuty dlouhodobé úvěry a dlouhodobé přijaté zálohy na transfery. Stav dlouhodobých úvěrů se postupně snižoval a v roce 2021 byla uhrazena poslední splátka stávajícího úvěru, ovšem v roce 2022 obec opět požádala o nový úvěr. Přijaté zálohy na transfery mají kolísavý průběh a jejich změna je vždy zaznamenána skokem. Krátkodobé závazky jsou početnější skupinou oproti dlouhodobým. Patří sem krátkodobé úvěry, závazky za dodavatele, závazky za zaměstnanci, platby sociálního zabezpečení a zdravotního pojištění, daň z přidané hodnoty, ostatní daně a poplatky, krátkodobé přijaté zálohy na transfery, dohadné účty pasivní a ostatní krátkodobé závazky. Výše těchto položek není nikterak obrovská, součet jednotlivých položek tak v žádném roce sledovaného období nepřekročil milion korun.

4.3 Finanční ukazatele

Finanční ukazatele se používají pro zhodnocení finanční kondice, tedy finančního zdraví a finanční stability obce. Mezi základní ukazatele patří příjmy, výdaje, rozpočtové saldo, zadluženost a likvidita. Existuje řada dalších ukazatelů, které lze označit jako ostatní

ukazatele. Z každé skupiny byly vybrány základní ukazatele. (Masarykova univerzita, 2014)

Celkové příjmy na obyvatele

Tento ukazatel se řadí mezi základní ukazatele, pomocí kterých lze posoudit velikost rozpočtu mezi obcemi. Výsledek pak vyjadřuje výši zdrojů obce na 1 obyvatele. (Masarykova univerzita, 2014)

V tab. 13 je sledován vývoj podílu zdrojů na 1 obyvatele v obci Nekmír v jednotlivých letech sledovaného období 2018-2020.

Tab. 13: Celkové příjmy na obyvatele (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvatel	511	516	524	541	533
Celkové příjmy	7 824	8 473	9 011	14 488	26 658
Celkové příjmy na obyvatele	15,31	16,42	17,20	26,78	50,02

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Celkové výdaje na obyvatele

Jedná se o významný ukazatel ze skupiny ukazatelů z oblasti výdajů. Vyjadřuje výši celkových výdajů obce v přepočtu na 1 obyvatele. (Masarykova univerzita, 2014)

Vývoj výdajů přepočtených na jednoho obyvatele ve sledované období 2018-2022 zobrazuje následující tab. 14.

Tab. 14: Celkové výdaje na obyvatele (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Počet obyvatel	511	516	524	541	533
Celkové výdaje	3 809	3 623	7 509	4 223	35 279
Celkové výdaje na obyvatele	7,45	7,02	14,33	7,81	66,19

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Saldo běžného rozpočtu a index provozních úspor

Saldo je výsledkem rozdílu příjmů a výdajů, v tomto případě konkrétně běžných příjmů a běžných výdajů. Saldo běžného rozpočtu se též může nazývat provozní saldo, neboť se jedná o položky, které jsou potřebné pro provoz územní samosprávy a financování jejích rozvojových aktivit. Index provozních úspor se poté vypočítá jako podíl salda běžného rozpočtu na běžných příjmech (Pavlas, 2015).

Tab. 15: Saldo běžného rozpočtu v tis. Kč a index provozních úspor (v %)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Běžné příjmy	7 817	8 206	8 511	9 473	12 410
Běžné výdaje	3 745	3 345	3 600	3 624	5 192
Saldo běžného rozpočtu	4 072	4 861	4 911	5 849	7 218
Index provozních úspor	52 %	59 %	58 %	62 %	58 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

V tab. 15 je možné vidět lehký kolísavý průběh obou ukazatelů. Obec Nekmíř hospodařila s provozním přebytkem ve všech letech sledovaného období. Což znamená, že obec zvládá krýt běžné neboli provozní výdaje a zároveň má dostatek finančních prostředků pro financování investic, splácení úvěru či vytváření finanční rezervy. Doporučená hodnota indexu provozních úspor se pohybuje okolo 25 %. Tuto hodnotu obec výrazně převyšuje ve všech letech sledovaného období, tudíž obec zvládá bez problémů plnit předpoklad dlouhodobě úspěšného hospodaření.

Zadluženost

Tento ukazatel vyjadřuje, jak jsou celková aktiva města zatížena cizími zdroji. Jinak řečeno vyjadřuje míru krytí závazků celkovým majetkem. Hodnota tohoto ukazatele se vypočte velmi jednoduše jako podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům a neměla by překročit 25 %. (Malá, 2014)

Tab. 16: Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Aktiva	74 987,79	78 635,42	82 630,47	97 260,56	136 457,40
Cizí zdroje	4 655,46	2 903,47	1 696,58	5 320,16	23 294,67
Zadluženost	6 %	4 %	2 %	5 %	17 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Z tab. 15 je patrné, že zadluženost obce nepřekročila v žádném roce sledovaného období hodnotu 25 %, což značí velmi nízký podíl cizích zdrojů na celkových aktivech, a tedy i nízké riziko z pohledu finanční stability, a to jak v dlouhodobém, tak krátkodobém horizontu. V roce 2022 se tento ukazatel zvýšil kvůli výstavbě čističky odpadních vod a výstavbě splaškové kanalizace, neboť v tomto roce se oba projekty začaly realizovat. Obec nakupovala aktiva potřebná k těmto výstavbám a cizí zdroje se zvýšily zejména kvůli získanému úvěru a také přijatým zálohám na transfery.

Koeficient samofinancování

Samofinancování vyjadřuje, do jaké míry je obec schopna krýt své potřeby z vlastních zdrojů, tedy její finanční stabilitu a samostatnost. Lze říci, že se jedná o ukazatel, který je opakem k celkové zadluženosti. Výsledek je získán podílem vlastního kapitálu k celkovým aktivům. (Malá, 2014)

Tab. 17: Koeficient samofinancování (v %)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Vlastní kapitál	59 764,06	63 865,61	68 047,10	77 458,02	97 191,51
Aktiva	74 987,79	78 635,42	82 630,47	97 260,56	136 457,40
Koeficient samofinancování	80 %	81 %	82 %	80 %	71 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Dle tab. 17 lze říci, že obec Někmiř má dostatek vlastního kapitálu, a je tedy finančně stabilní a samostatná. Výsledek tohoto ukazatele se až do roku 2021 pohyboval zhruba ve stejné výši. V roce 2022 došlo k navýšení pasiv, a to z titulu zvýšení závazků,

konkrétně se jednalo o úvěr od Komerční banky, a proto hodnota tohoto ukazatele klesla na 71 %.

Finanční nezávislost

Jedná se o ukazatel, který vyjadřuje, do jaké míry je obec závislá na vlastních příjmech, tedy respektive do jaké míry je nezávislá na dotacích. Vypočítá se jako poměr vlastních příjmů (daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy) a celkových příjmů. Čím vyšší je procentní výsledek tohoto ukazatele, tím více je obec nezávislá na dotacích (Malá, 2014). Vývoj tohoto ukazatele, tedy finanční nezávislosti obce Nekmír je znázorněn v následné tab. 18.

Tab. 18: Finanční nezávislost (v %)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Vlastní příjmy	7 180	7 841	7 686	9 215	11 889
Celkové příjmy	7 824	8 473	9 011	14 488	26 658
Finanční nezávislost	92 %	93 %	85 %	64 %	45 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

V prvních třech letech sledovaného období měla obec ukazatel finanční nezávislosti poměrně vysoký, byla tedy jen minimálně závislá na dotacích. Avšak v roce 2021 došlo ke snížení tohoto ukazatele o 20 procentních bodů a v dalším roce o dalších 20 procentních bodů. Bylo to zejména z důvodu, že obec v těchto letech získávala větší obnos finančních prostředků ve formě dotací. V roce 2021 to byly hlavně dotace ve formě kompenzačního bonusu a dotace na plnění strategického plánu rozvoje obce. V roce 2022 to bylo zejména díky dotaci na čističku odpadních vod a splaškovou kanalizaci.

Celková (běžná) likvidita

Pod pojmem likvidita si lze představit schopnost přeměny majetku na hotové peníze určené ke splacení krátkodobých závazků. Jinak řečeno, tento ukazatel udává schopnost splácet krátkodobé závazky. Výsledek tohoto ukazatele pak vyjadřuje kolikrát je obec schopna splatit tyto krátkodobé závazky. Běžná likvidita patří mezi základní ukazatele likvidity a vypočítá se jako podíl oběžný aktiv na krátkodobých závazcích. Její hodnota by neměla být menší než jedna, což by znamenalo značné riziko. (Malá, 2014)

Tab. 19: Běžná likvidita

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Oběžná aktiva	4 950,48	8 222,57	8 453,33	22 266,58	31 407,31
Krátkodobé závazky	376,89	300,36	808,92	320,16	555,57
Běžná likvidita	13,14	27,38	10,45	69,55	56,53

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Obec Nekmír nemá žádné problémy se splácením svých krátkodobých závazků. Hodnota běžné likvidity je ve všech letech sledovaného období poměrně vysoká. Tuto skutečnost zobrazuje tab. 19.

Ukazatel investiční aktivity a kapacita samofinancování investic

Investiční aktivita zhodnocuje, zda obec dostatečně investuje vzhledem k výdajové straně svého rozpočtu. Tento ukazatel se vypočítá jako podíl kapitálových výdajů na celkových výdajích a vyjadřuje, kolik celkových výdajů pojme všední provoz města. Druhý ukazatel se vypočítá jako přebytek běžného rozpočtu plus kapitálové příjmy v čitateli a kapitálové výdaje ve jmenovateli.

$$kapacita\ samofinancování\ investic = \frac{\text{přebytek běžného rozpočtu} + \text{kapitálové příjmy}}{\text{kapitálové výdaje}} \quad (1)$$

Do kapitálových příjmů se v tomto případě zařazují kapitálové příjmy z dlouhodobého majetku a investiční přijaté transfery. Kapacita samofinancování tedy vyjadřuje finanční autonomii města při financování investic. (Pavlas, 2015)

Na základě tab. 20 lze říci, že obec Nekmír v roce 2018, 2019 a 2021 nijak výrazně neinvestovala, proto je ukazatel investiční aktivity velmi nízký. Z tohoto důvodu je v těchto letech opravdu velmi vysoká hodnota ukazatele kapacita samofinancování investic, neboť obec neměla vůbec žádný problém pokrýt kapitálové výdaje. Tyto výdaje lze krýt z přebytku běžného rozpočtu a kapitálových příjmů. Při součtu těchto dvou položek je získána hodnota, která výrazně převyšuje kapitálové výdaje. V letech 2020 a 2022 obec naopak investovala, a proto se změnily výsledky jednotlivých ukazatelů.

Tab. 20: Ukazatel investiční aktivity (v %) a kapacita samofinancování investic (v %)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Kapitálové výdaje	64	278	3 909	599	30 087
Celkové výdaje	3 809	3 623	7 509	4 223	35 279
Přebytek běžného rozpočtu	4 072	4 861	4 911	5 849	7 218
Kapitálové příjmy (z prodeje DM, investiční transfery)	8	267	500	5 015	14 248
Investiční aktivita	2 %	8 %	52 %	14 %	85 %
Kapacita samofinancování investic	6 375 %	1 845 %	138 %	1 814 %	71 %

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Ukazatel udržitelné reprodukce majetku

Tento ukazatel vychází ze skutečnosti, že na údržbu majetku a investiční záměry musí být v rozpočtu vymezené prostředky. Výpočet je i zde velmi jednoduchý, stačí dát do podílu kapitálové výdaje k odpisům dlouhodobého majetku. Hodnota tohoto ukazatele by měla být větší než 1, což znamená, že obec investuje i nad rámec výdajů nutných k údržbě a reprodukci majetku. Toto je pak známkou ekonomické prosperity (Pavlas, 2015). Vývoj tohoto ukazatele v jednotlivých letech sledovaného období 2018-2020 znázorňuje tab. 21.

Tab. 21: Ukazatel udržitelné reprodukce majetku

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Kapitálové výdaje	64	278	3 909	599	30 087
Odpisy DM	1 161,59	1 156,79	1 176,95	1 361,97	1 368,64
Udržitelná reprodukce majetku	0,06	0,24	3,32	0,44	21,98

Zdroj: vlastní zpracování, 2024

Obec Nekmír investovala nad rámec výdajů nutných k údržbě a reprodukci majetku pouze v letech 2020 a 2022. Ač v ostatních letech byl výsledek tohoto ukazatele výrazně pod hodnotou 1, v průměru je hodnota 5,21. Obec se očividně snažila získávat vlastní

prostředky, aby nemusela přenášet celou investovanou částku z externích zdrojů, zvláště při nejistotě získání dotace. Od roku 2020 se také snaží plnit svůj strategický plán rozvoje obce, proto jsou zde kapitálové výdaje vyšší než u předchozích let.

4.4 Strategický plán rozvoje obce

Více než polovina měst a obcí na našem území má sestavený strategický plán a dalších cca 20 % tento dokument zpracovává. Lze říci, že existence strategického plánu jednotlivých měst a obcí závisí na jejich velikosti (Ježek a kol., 2015).

Vedení obce sestavilo Strategický plán rozvoje obce Nekmír pro období 2020-2029. Jedná se o úplně první Strategický plán obce. Podkladem pro zpracování strategického plánu bylo dotazníkové šetření, které bylo velmi důležité pro vytvoření SWOT analýzy, neboť dotazník byl výchozím bodem. SWOT analýza zobrazuje silné a slabé stránky obce a možné příležitosti a hrozby. Takto sestavená SWOT analýza pomáhá lépe plánovat a usnadňuje volbu strategií a cílů, jejichž záměrem je další rozvoj obce. Vypracovaný Strategický plán rozvoje obce Nekmír 2020-2029 je volně dostupný na oficiálních webových stránkách obce v záložce Obec.

4.4.1 Obsah strategického plánu

V úvodu strategického plánu je obecně vysvětlena důležitost tohoto dokumentu pro územní celky. Autoři zde také použili, podle autorky skutečně pravdivý citát: „Pokud si zastupitelstvo obce nestanoví priority a cíle, a neřídí se tak, aby co nejvíce využila příležitosti, které obec má ke svému rozvoji a ku prospěchu všech jeho obyvatel, je její budoucí vývoj nejistý.“ (Obec Nekmír, 2019, s. 4).

Dokument je rozdělen na dvě části, a to na Analytickou část a Návrhovou část.

Analytická část

V Analytické části je popsána obec, zmíněna její historie, její vybavenost a demografické složení. Dále je zde zobrazen vývoj rozpočtu obce a jejího hospodaření v jednotlivých letech 2014-2018. V samotném závěru jsou poté výsledky dotazníkového šetření a sestavená SWOT analýza. Dotazník vyplnilo celkem 217 občanů z celkového počtu 511 obyvatel, což procentuálně vychází na 42,47 % (Obec Nekmír, 2019). Na základě této hodnoty lze říci, že míra návratnosti je relativně vysoká, avšak je nutné brát v potaz vychýlení tohoto vzorku, který pravděpodobně nebude odpovídat populaci obce.

Tab. 22: SWOT analýza – vnitřní faktory

Silné stránky	Slabé stránky
Poloha obce – blízkost přírody a zároveň blízkost města Plzně Klidný život Příznivé životní prostředí Bezpečnost v obci Dostatečný kulturní a společenský život	Chybějící splašková kanalizace a čistička odpadních vod Špatný stav některých komunikací v obci Nevyhovující dopravní obslužnost – málo spojů veřejné dopravy Péče o veřejnou zeleň v obci Malá informovanost o turistických zajímavostech v okolí

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Někmiř (2019), 2024

Dotazníkové šetření sloužilo jako podklad pro sestavení již zmíněné SWOT analýzy. Samotná analýza je rozdělena na interní faktory a externí faktory. Interní faktory se dále dělí na silné stránky, které představují to, čím se obec odlišuje od ostatních a proč jsou zde obyvatelé šťastní, a slabé stránky, které naopak představují nedostatky obce.

Tab. 23: SWOT analýza – vnější faktory

Příležitosti	Ohrožení
Vybudování nové splaškové kanalizace a čističky odpadních vod Oprava místních komunikací Výsadba veřejné zeleně na veřejných prostranstvích Zajištění navýšení spojů veřejné dopravy Zbudování turistické a cyklistické trasy přes obec Někmiř	Nepochopení problematiky znečištění životního prostředí ze strany obyvatelstva Nepochopení problematiky dodržování rychlosti v jízdě po místních komunikacích Nepochopení problematiky navýšení spojů veřejné dopravy ze strany autobusového dopravce Nízká úroveň spolupráce obce s občanskou veřejností a podnikateli Narůstající ztráta zájmu občanů o kulturní a společenské akce

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Někmiř (2019), 2024

Tab. 22 zahrnuje vnitřní faktory, tedy silné a slabé stránky obce. Z dokumentu bylo vybráno pět hlavních skutečností v rámci každé kategorie, které jsou vnímány autorkou jako podstatné v rozvoji obce.

Mezi vnější neboli externí faktory ve SWOT analýze patří příležitosti a hrozby. Příležitosti jsou vnější vlivy, které mohou být pro obec přínosem. Naopak hrozby jsou vnější vlivy, které mohou mít na obec negativní vliv. Tyto externí faktory jsou uvedeny v tab. 23. I zde bylo vybráno pět hlavních skutečností.

Návrhová část

V této části strategického plánu byl ponechán prostor pro strategické vize, priority, strategické cíle a opatření. Obec si vymezila několik priorit, kterým bude přednostně věnovat pozornost (viz seznam níže).

Seznam strategických cílů dle priorit:

- výstavba ČOV v Nekmíři,
- vybudování splaškové kanalizace v obci Nekmíř,
- rekonstrukce místních komunikací,
- rekonstrukce zázemí u fotbalového hřiště,
- vybudování dětského hřiště,
- obnovení veřejné zeleně,
- vybudování stezky pro turisty a cyklisty v obci Nekmíř,
- obnova starých cest, mokřadů a remízků v okolí Nekmíře,
- rekonstrukce budovy místní školy,
- modernizace místní knihovny,
- rekonstrukce hasičské zbrojnice v obci Lhotka,
- rekonstrukce kulturního domu,
- zajištění zásobování vodou v části Lhotka.

U každého strategického cíle je uveden datum zpracování projektu a následně datum realizace. Dále u jednotlivých cílů lze nalézt také informace ohledně zdroje financování, ze kterých budou plynout finanční prostředky potřebné ke splnění stanovených záměrů.

Veškeré aktivity spojené s naplňováním strategického plánu budou hrazeny z vlastních finančních zdrojů obce a dotací. Finanční podporu má obec od Plzeňského kraje, rozpočtů ministerstev a také EU. Jelikož má obec velké plány, plánuje využívat dotační možnosti či další formy příspěvků a darů. (Obec Nekmíř, 2019)

5 Hospodaření obce ve vztahu ke strategickému plánu rozvoje

Strategický plán rozvoje obce Nekmír byl stanoven na období 10 let, konkrétně na období 2020-2029 včetně krajních roků. Obec si zde stanovila své cíle a priority, kterých chce v tomto stanoveném období dosáhnout. Obsah tohoto strategického dokumentu byl přiblížen v předcházející kapitole. Zde dochází k analýze toho, jak obec své záměry dodržuje.

Hlavní prioritou obce je **výstavba čističky odpadních vod a vybudování splaškové kanalizace**. Prvotní projekt jak na čističku, tak na kanalizaci byl zpracován již v roce 2009, avšak ani jeden nebyl uskutečněn. V roce 2019 došlo k úpravě a projekty se začaly realizovat. Tyto realizace jsou financovány přímo samotnou obcí, dále z přijatých transferů od Plzeňského kraje, Ministerstva zemědělství a Ministerstva životního prostředí. První tři roky probíhalo dopracování projektu a samotná stavba začala až v roce 2022. Tuto skutečnost znázorňuje tab. 24, ve které je uveden přehled výdajů týkajících se těchto dvou záměrů v námi stanoveném období 2019-2022.

Tab. 24: Výdaje na vybudování kanalizace a čističky odpadních vod (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Opravy a udržování	34,9	0	0	0	0
Platby daní a poplatky krajům, obcím	1	0	0	0	0
Dopracování projektu	0	277,6	25,6	162,3	0
Nákup materiálu	0	0	0	0	257,6
Služby peněžních ústavů	0	0	0	0,2	1,8
Nákup služeb	31	24,1	28,5	22,9	42,5
Stavba kanalizace a čističky odpadních vod	0	0	0	0	29 408,4
Celkem	66,9	301,7	54,1	185,4	29 710,3

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024), 2024

Dalším cílem bylo **vybudovat dětské hřiště**, které bude bezpečné. Projekt byl zpracován v roce 2020 a ve stejném roce se také realizoval. Finanční prostředky na realizaci plynuly z vlastních zdrojů obce, Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a Ministerstva pro místní rozvoj. Dětské hřiště bylo v prosinci 2020 zařazeno do dlouhodobého hmotného majetku ve výši 318 087 Kč.

Obnovení veřejné zeleně v rámci něhož byla cílem **výsadba a péče o veřejnou zeleň**, bylo realizováno v roce 2020 a dokončeno v roce 2021. Výsledkem bylo osazení vykáčených prostranství novou zelení a jejich úprava. Peníze obec získala opět ze svých vlastních zdrojů, dále pak od Plzeňského kraje a Ministerstva životního prostředí. Péče o vzhled obcí a veřejnou zeleň probíhá i bez ohledu na sestavený projekt, ale v následující tab. 25 si lze všimnout, že výdaje na tento záměr byly v roce 2020 a 2021 podstatně vyšší než v jiných letech sledovaného období.

Tab. 25: Výdaje na obnovu veřejné zeleně (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Ostatní osobní výdaje	90,2	108,1	141,3	108,4	11,5
Ochranné pomůcky	0	1,5	0	0	0
Prádlo, oděv, obuv	0	1,6	0	0	0
Nákup materiálu	0	5,8	15,2	8,6	8,6
Pohonné hmoty a maziva	13,2	11,2	11,6	20,8	39,8
Nákup služeb	0	22,9	59	25,2	0
Stroje, přístroje, zařízení	0	0	41,9	237,2	0
Budovy, haly, stavby	0	0	0	0	0
Celkem	103,4	151,1	269	400,2	59,9

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024), 2024

Jelikož obec nedisponuje v současné době vlastní mateřskou či základní školou, byl v roce 2020 zpracován projekt na **rekonstrukci budovy původní místní školy**, jehož hlavním záměrem bylo odstranění vlhkosti v budově a vybudování sociálního zařízení.

Zejména to bylo z důvodu rozšiřující se plísní a opadávání omítky. Realizace byla naplánována na roky 2021-2023. Obec by měla získat dotace od Plzeňského kraje a Ministerstva pro místní rozvoj. Část výdajů měla být pokryta také z vlastních zdrojů obce. Tento záměr byl prozatím odložen.

Na období 2020-2022 byla naplánována **modernizace místní knihovny**. Cílem bylo opravit stávající prostor knihovny, zdigitalizovat rejstřík knih a vybudovat internetové stránky. Finanční prostředky na tento záměr byly poskytnuty z vlastních zdrojů obce, Plzeňského kraje, Ministerstva pro místní rozvoj a Ministerstva kultury. Na činnosti knihovnické však obec přispívá každý rok. Největší výdaje však byly v prvním roce realizace projektu, tedy v roce 2020. V tomto roce bylo totiž nakoupeno programové vybavení za nemalou částku. Této skutečnosti si lze povšimnout také v tab. 26, která znázorňuje výdaje na činnosti knihovnické.

Tab. 26: Výdaje na činnosti knihovnické (v tis. Kč)

Položka	2018	2019	2020	2021	2022
Ostatní osobní výdaje	14,6	12,1	14,6	12,4	12,7
Knihy, učební pomůcky a tisk	3,6	5	3,9	4,7	34,3
Drobný hmotný neinvestiční majetek	0	0	28,6	0	0
Nákup materiálu	0	2,6	24,9	1,4	2,4
Plyn	16,9	10	20,2	22,2	36
Elektrická energie	3,8	5,5	4,2	4,3	6,2
Nákup ostatních služeb	0	0	1,4	0	0
Programové vybavení	0	0	21,8	0	0
Cestovné (tuzemské i zahraniční)	0	0	0	0	0,3
Celkem	38,9	35,2	119,6	45	91,9

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2024), 2024

V závislosti na vybudování nové kanalizace je naplánována **rekonstrukce místních komunikací**, která se má předběžně uskutečnit v období 2023-2025. Tato rekonstrukce bude provedena jak v obci Nekmír, tak v obci Lhotka. Cílem je zlepšit přístup k rodinným domům a dalším pozemkům. Financování bude zajištěno z vlastních zdrojů, z dotací od Plzeňského kraje a z dotací od Ministerstva pro místní rozvoj. Tento cíl se již postupně začal realizovat.

Obec se snaží zapojit širší veřejnost do sportování, proto také vypracovala plán rozvoje sportu. Další prioritou ve strategickém plánu je tedy **rekonstrukce a modernizace zázemí u fotbalového hřiště**, zvýšení bezpečnosti a komfortu zejména pro sportující děti. Zpracování projektu je naplánované na rok 2024 a následná realizace by se měla uskutečnit v období 2025-2026. Projekt se bude financovat z vlastních zdrojů obce a bude podána žádost o dotaci od Fondu Evropské unie a Ministerstva školství.

V roce 2025 by měl být zpracován projekt na **vybudování stezky pro turisty a cyklisty**. V plánu je napojení těchto stezek na trasy Klubu českých turistů a vybudování cyklostezek v okolí obce. Celý projekt bude tedy projednáván s Klubem českých turistů. Hlavním přínosem, který si od tohoto záměru obec slibuje, je zvýšení turistického ruchu. Termín realizace je stanoven na období 2026-2027. Financování tohoto záměru bude zabezpečeno z vlastních zdrojů obce a z prostředků Plzeňského kraje a Ministerstva pro místní rozvoj, v případě že tyto subjekty obci požadované subvence poskytnou.

Obec Nekmír bude také usilovat o **obnovení starých polních cest, mokřadů a remízků v okolí**. Datum zpracování projektu vychází na rok 2025 a samotná realizace na následující dva roky. Opět budou finanční prostředky zabezpečeny z vlastních zdrojů a z přijatých dotací od Plzeňského kraje a Ministerstva životního prostředí, pokud budou obci poskytnuty.

Záměry plánované pouze na území obce Lhotka jsou **rekonstrukce hasičské zbrojnice a zajištění zásobování vodou**. Projekt na rekonstrukci hasičské zbrojnice měl být zpracován již v roce 2022. Jeho realizace byla naplánována na rok 2023. Prozatím bylo odloženo. Cílem je provést rekonstrukci stávajících prostor hasičské zbrojnice. Prostředky na realizaci by měly plynout pouze z vlastních zdrojů obce Nekmír a z finanční podpory od Plzeňského kraje. Druhý záměr v obci Lhotka je velmi důležitý a neměl by stát na posledním místě seznamu priorit. Jedná se o záměr, jehož cílem je zajištění zdroje a rozvodu pitné vody pro část obce Lhotka. Datum zpracování projektu

je stanoven na rok 2024 a realizace poté na období 2025-2027. Potřebné finance na výdaje budou hrazeny z vlastních zdrojů obce Nekmír, dále pak z dotací od Plzeňského kraje a Ministerstva životního prostředí, pokud budou schváleny.

Posledním cílem obce je **rekonstrukce kulturního domu**, konkrétně rekonstrukce střechy, zateplení budovy a oprava jeviště. Projekt by měl být zpracován v roce 2024 a ve stejném roce by se měl začít také realizovat. Obec bude tento záměr financovat z vlastních zdrojů a také požádá o dotace od Plzeňského kraje a Ministerstva pro místní rozvoj.

V tab. 27 je uveden souhrn parametrů: cíl, datum zpracování projektu, datum realizace, finanční zdroje a stav.

Tab. 27: Souhrn parametrů týkajících se strategického plánu rozvoje obce

Cíl	Datum zpracování projektu	Plánovaná realizace	Finanční zdroje	Stav
Výstavba čističky odpadních vod	2009, upraven 2019	2020 – 2021	Vlastní zdroje + dotace	Probíhá
Vybudování splaškové kanalizace	2009, upraven 2019	2020 – 2022	Vlastní zdroje + dotace	Probíhá
Rekonstrukce místních komunikací	V závislosti na kanalizaci	2023 – 2025	Vlastní zdroje + dotace	Probíhá
Rekonstrukce zázemí u fotbalového hřiště	2024	2025 - 2026	Vlastní zdroje + dotace	Neprobíhá
Vybudování dětského hřiště	2020	2020	Vlastní zdroje + dotace	Dokončen
Obnovení veřejné zeleně	2020	2020	Vlastní zdroje + dotace	Dokončen
Vybudování stezky pro turisty a cyklisty	2025	2026 – 2027	Vlastní zdroje + dotace	Neprobíhá
Obnova starých cest, mokřadů a remízků	2025	2026 – 2027	Vlastní zdroje + dotace	Neprobíhá
Rekonstrukce budovy místní školy	2020	2021 – 2023	Vlastní zdroje + dotace	Odložen
Modernizace místní knihovny	2020	2020 – 2022	Vlastní zdroje + dotace	Dokončen
Rekonstrukce hasičské zbrojnice v obci Lhotka	2022	2023	Vlastní zdroje + dotace	Odložen
Rekonstrukce kulturního domu	2024	2024 – 2025	Vlastní zdroje + dotace	Neprobíhá

Zdroj: vlastní zpracování dle Obec Nekmír (2019), 2024

Na základě výše zjištěných poznatků, které se týkají strategického plánu a výdajů spojených s jednotlivými cíli, lze říci, že obec se snaží naplňovat nastavené cíle. Cíle asi nejsou zcela plněny přesně krok po kroku, ale postupně se naplánované záměry uskutečňují. Úsilí je převážně orientováno na hlavní prioritu, tedy výstavbu čističky odpadních vod a vybudování splaškové kanalizace. Zpracování projektů nebyla úplně levná záležitost a samotná výstavba bude ještě dražší. Dále obec splnila záměr týkající se

obnovy veřejné zeleně, čímž chtěla obec přispět ke zlepšení vzhledu veřejných prostranství. Je to aktivita, která se provádí většinou každý rok a spočívá v drobných úpravách. Projekt byl však zpracován a realizován, aby tyto úpravy mohly být provedeny ve větším rozsahu. Modernizace místní knihovny patří také k projektům, které se uskutečnily. Výdaje týkající se činností knihovnických má obec každý rok. Tyto výdaje se týkají provozu a zajištění či rozšiřování knižních zásob. Projekt modernizace místní knihovny se však převážně zaměřil na digitalizaci a vytvoření internetových stránek. Obec tak měla poměrně vysoké výdaje na programové vybavení v termínu realizace projektu. Některé projekty bohužel nebyly realizovány a byly odloženy. Může tedy nastat situace, že nějaký projekt nebude splněn v období, na které byl sestaven strategický plán rozvoje obce. A to z toho důvodu, že obec má před sebou ještě několik záměrů, která má v následujících budoucích obdobích splnit. Je zcela normální, že se nepostupuje úplně přesně podle stanoveného plánu, ještě když je plán sestaven na 10 let dopředu. Důležité však je, že se vedení obce snaží naplňovat plánované cíle, což se jí ve většině případů také daří. Jelikož obec není nikterak velká a nemá tedy dostatek vlastních finančních prostředků na větší strategické záměry, je v tomto ohledu poměrně závislá na dotacích a je nucena si některé finanční prostředky zajišťovat jinou cestou, například prostřednictvím bankovních úvěrů.

Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce bylo sledování vývoje hospodaření vybrané obce, jeho analýza a následné zhodnocení hospodaření obce ve vztahu ke strategickému plánu. Pro zpracování této práce byla vybrána obec Nekmír.

Obec Nekmír, pod kterou spadá také obec Lhotka, se nachází v Plzeňském kraji nedaleko města Všeruby. Jedná se o obec se značným potenciálem rozvoje, neboť se snaží snížit své nedostatky ohledně infrastruktury. Chybí zde například mateřská a základní škola, zdravotnické zařízení a obchod s dostatečnou nabídkou zboží. Obyvatelé si všechny tyto potřeby zajišťují v okolních městech. Z tohoto důvodu byl v roce 2019 zpracován strategický plán rozvoje obce na období 2020-2029.

Práce je rozdělena na dvě části, na část teoretickou a část praktickou. Na základě odborné literatury byly zpracovány teoretické podklady týkající se veřejné správy, územní samosprávy a jejího hospodaření. Praktická část vychází z rozpočtů a strategického plánu rozvoje obce. Je zde představena obec, vývoj jejího hospodaření, analýza hospodaření na základě jednotlivých finančních ukazatelů a v samotném závěru je zhodnoceno hospodaření ve vztahu ke strategickému plánu rozvoje obce.

Pro sledování vývoje hospodaření obce bylo vybráno období 2018-2022. Toto období bylo vybráno na základě možnosti srovnání vývoje hospodaření obce, do kterého v roce 2020 vstoupila pandemie COVID-19. Jsou zde tedy sledovány dva roky před samotnou pandemií a následné pandemické a post-pandemické období. Nejprve byla sledována příjmová stránka rozpočtu, poté výdajová a následně byly obě strany porovnány.

Příjmová strana rozpočtu obce v celém sledovaném období postupně rostla. Zvyšovaly se vždy téměř všechny položky, menší kolísání zaznamenaly daňové příjmy, které v roce 2020 mírně klesly. To bylo způsobeno pandemií COVID-19, avšak díky kompenzačním balíčkům od státu byl výpadek těchto příjmů částečně nahrazen. V post-pandemickém období tyto příjmy zaznamenávají opětovný růst. Největší skok v příjmové straně zaznamenaly přijaté dotace v posledním roce sledovaného období, tedy v roce 2022, což bylo způsobeno poskytnutím dotací na výstavbu čističky odpadních vod a splaškové kanalizace. Výdajová stránka rozpočtu má velmi kolísavý vývoj. První dva roky sledovaného období jsou výdaje zhruba ve stejné výši, ale v roce 2020 se dvojnásobně zvýšily. Tento nárůst způsobily kapitálové výdaje, neboť obec investovala do nákupu

budov, hal a staveb. Poté výdaje v roce 2021 opět klesly a v roce 2022 vzrostly o více než osminásobek. Tento rapidní růst způsobily kapitálové výdaje, které obec investovala do výstavby čističky odpadních vod a splaškové kanalizace. Po porovnání příjmové a výdajové strany rozpočtu bylo zjištěno, že obec všechny roky sledovaného období kromě toho posledního hospodařila s přebytkem, což znamená, že měla větší příjmy než výdaje. Díky tomu si mohla vytvářet rezervu pro další hospodářská období či splácet své závazky, například úvěr.

Po podrobném sledování vývoje hospodaření obce byla provedena jeho analýza prostřednictvím finančních ukazatelů. Na základě této analýzy lze říci, že obec zvládá plnit předpoklad dlouhodobého úspěšného hospodaření. Obec má velmi nízký podíl cizích zdrojů, který se zvýšil až v posledním roce sledovaného období. Má tedy dostatek vlastních zdrojů a je finančně stabilní a samostatná. Avšak v letech 2021-2022 se snížil ukazatel finanční nezávislosti, který vyjadřuje, do jaké míry je obec nezávislá na dotacích. K poklesu došlo z důvodu získání dotací ve formě kompenzačního bonusu ze státního rozpočtu a z důvodu získání dotací na plnění stanoveného strategického plánu rozvoje obce. Co se týče investování, z ukazatelů je patrné, že obec ve sledovaném období výrazněji investovala pouze v roce 2020 a 2022. Investice v těchto letech jsou nad rámec výdajů nutných k údržbě a reprodukci majetku. Ve sledovaném období byl průměr tohoto ukazatele 5,21. To značí, že se obec snažila získávat vlastní prostředky, aby nemusela přenášet celou investovanou částku z externích zdrojů, zvláště při nejistotě získání dotace. Strategický plán rozvoje obce stanovený na období 2020-2029 obsahuje seznam priorit, které chce obec postupně splnit. Po zhodnocení hospodaření ve vztahu ke strategickému plánu, lze říci, že obec se snaží naplňovat stanovené cíle. Priority modernizace místní knihovny a výsadba a péče o veřejnou zeleň byly již splněny. Teď konkrétně se obec zaměřuje na výstavbu čističky odpadních vod a splaškové kanalizace. Samozřejmě nejde vše přesně podle plánu, důležité je však, že se vedení obce snaží naplňovat nastavené cíle, což se jí ve většině případů také daří.

Seznam použité literatury

- Brůna, M., Bureš, P., Fejtek, P., Holenda, T., Holubová, M., Husárová, K., Chrástková, K., Jalovecká, M., Jelínková, E., Klein, J., Komárek, E., Kopkášová, M., Kracíková, V., Kužvart, L., Leissová, P., Major, Z., Marek, J., Matula, M., Menšík, F.,... Vojtová, K. (2005). *Veřejná správa v České republice*. Ministerstvo vnitra ČR.
- Český statistický úřad (2023a). *Počet obyvatel v obcích Plzeňského kraje*. Dostupné 7. 12. 2023 z <https://www.czso.cz/csu/xp/obyvatelstvo-xp-obce>
- Český statistický úřad (2023b). *Pohyb obyvatel – vybrané území*. Dostupné 7. 12. 2023 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM05&f=TABULKA&z=T&skupId=546&katalog=30845&u=v109__VUZEMI__43__559270&&str=v109
- Český statistický úřad (2023c). *Věkové složení obyvatel podle obcí*. Dostupné 7. 12. 2023 z https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&pvo=DEM03&f=TABULKA&z=T&skupId=526&katalog=33156&&pvok=101&pvoch=40398&&c=v3~2__RP2022MP12DP31&str=v70
- Dugová, A. (2017). *Vybrané otázky ohledně uplatnění daně z přidané hodnoty u měst a obcí*. Du.cz. https://www.du.cz/33/vybrane-otazky-ohledne-uplatneni-dane-z-pridane-hodnoty-u-mest-a-obci-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4Ep4k9yZSBBpvS6gbZeCs7czcc_ofw2-QgQ/
- Frank Bold (2022) *Samostatná a přenesená působnost*. Dostupné 8. 2. 2024 z <https://frankbold.org/poradna/fungovani-obci-a-uradu/cinnost-obce-a-kraje/cinnost-obce-a-kraje/rada/samostatna-a-prenesena-pusobnost>
- Hejduková, P., & Pokorný, J. (2022). *Veřejná ekonomika z pohledu teorie a praxe – studijní opora*. Západočeská univerzita v Plzni.
- Hendrych, D., Kavěna, M., & Pavlík, M. (2014). *Správní věda. Teorie veřejné správy*. (4. vyd.). Wolters Kluwer.
- Hus, M. (n.d.). *Historie osídlení Nekmíře – 650 let*. Dostupné 30. 1. 2024 z <https://www.nekmir.cz/obec-1/historie/>
- Ježek, J., Slach, O., Šilhánková, V., Krbová, J., Kopp, J., Rumpel, P., Bosák, V. & Nováček, A. (2015). *Strategické plánování obcí, měst a regionů. Vybrané problémy, výzvy a možnosti řešení*. Wolters Kluwer.
- Kameníčková, V., (2021). *Jak kraje pomáhají obcím?* Dvs.cz. <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6806168>
- Krajský úřad Kraje Vysočina (2016). *Vlastní zdroje*. Dostupné 6. 2. 2024 z https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4072854
- Kurzy.cz (2023). *Nekmír, Stav obyvatel – statistika*. [regiony.kurzy.cz. https://regiony.kurzy.cz/nekmir/stats/](https://regiony.kurzy.cz/nekmir/stats/)
- Malá, M. (2014). *Finanční hospodaření konkrétního města* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni]. Digitální knihovna Západočeské univerzity v Plzni. <https://dspace5.zcu.cz/handle/11025/12177>

- Mapy.cz (2024). *Obec Nekmír*. Dostupné 10. 2. 2024 z <https://mapy.cz/dopravni?source=muni&id=1448&ds=1&x=13.2595693&y=49.8651003&z=12>
- Masarykova univerzita (2014). *Studijní podklady – Systémy územních rozpočtů, jako 2014*. Dostupné 3. 1. 2024 z https://is.muni.cz/el/1456/jaro2014/MKR_SURO/um/46885510/SURO_-_Financni_analyza_ukazatele.docx
- Máče, M. (2012). *Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu*. Grada Publishing.
- Ministerstvo vnitra ČR (2019). *Finanční hospodaření obce a jeho přezkoumání*. MV ČR. Dostupné 5. 2. 2024 z <https://www.mvcr.cz/soubor/financni-hospodareni-obce-a-jeho-prezkoumavani-prakticky-pruvodce-a-radce-urednika.aspx>
- Ministerstvo vnitra (2022). *Organizace a činnost veřejné správy*. MV ČR.
- MISTOPISY.CZ (n.d.). *Historie obce Nekmír*. Dostupné 10. 1. 2024 z <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/7496/nekmir/historie/>
- MONITOR (2024). *Obec Nekmír (Plzeň – sever)*. Dostupné 10. 1. 2024 z <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00258164/prehled?rad=t&obdobi=2004>
- Národní rozpočtová rada (n. d.). *Vše o veřejných financích*. Dostupné 14. 1. 2024 z <https://www.rozpocetovarada.cz/o-verejnych-financich/vse-o-verejnych-financich/>
- Nekmír (2022). *Zastupitelstvo obce Nekmír 2022-2026*. Dostupné 10. 1. 2024 z <https://www.nekmir.cz/obec-1/zastupitelstvo/>
- Nekmír (2024). *Rozpočty*. Dostupné 10. 1. 2024 z <https://www.nekmir.cz/urad-2/rozpocety/>
- Obec Nekmír (2019). *Strategický plán rozvoje obce Nekmír – pro období 2020-2029*. Dostupné 3. 1. 2024 z https://www.nekmir.cz/e_download.php?file=data/multipage/editor/editor-18-72-cs_2.pdf&original=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n1p.pdf
- Pavinská, E. (2014). *Jak číst rozpočet obce aneb jak mu porozumět*. Dostupné 14. 1. 2024 z https://www.doksy.com/assets/File.ashx?id_org=2821&id_dokumenty=22326
- Pavlas, M. (2015). *Ukazatele finanční stability města. Regionální rozvoj mezi teorií a praxí 2015(1)*. http://www.regionálnírozvoj.eu/sites/regionálnírozvoj.eu/files/pavlas_ukazatele_financni_stability.pdf
- Pavlásek, V. & Hejduková, P. (2010). *Veřejné finance a daně v České republice*. NAVA.
- Peková, J. (2004). *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Management Press.
- Peková, J. (2011). *Veřejné finance – teorie a praxe v ČR*. Wolters Kluwer.
- Peková, J. (2011). *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. Wolters Kluwer.
- Peková, J., Pilný, J., & Jetmar, M. (2008). *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. (3. vyd.). ASPI.

ProfiPress.cz (2023). *Vztahy mezi kraji a obcemi*. moderniobec.cz.
<https://moderniobec.cz/vztahy-mezi-kraji-a-obcemi/>

Provazníková, R. (2015). *Financování měst, obcí a regionů*. (3. vyd.). Grada Publishing.

Sedmíhradská, L. (2015). *Rozpočtový proces obcí*. Wolters Kluwer.

Tesař, L. (2023). *Střednědobý výhled rozpočtu statutárního města Děčína s analýzou financí a ratingem*. Mmdecin.cz. Vnitřní úložiště.

Vyhláška č. 412/2021 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní řízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské nařízení), ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů

Zákon č. 338/1992 Sb., o dani z nemovitých věcí, ve znění pozdějších předpisů

Seznam tabulek

Tab. 1: Příjmy obce v letech 2018-2022 (v tis. Kč).....	33
Tab. 2: Vývoj jednotlivých položek daňových příjmů v letech 2018-2022 (v tis. Kč) ..	34
Tab. 3: Stav nedaňových příjmů ve sledovaném období (v tis. Kč).....	35
Tab. 4: Přijaté investiční a neinvestiční transfery v období 2018-2022 (v tis. Kč)	36
Tab. 5: Výdaje obce v letech 2018-2022 (v tis. Kč).....	36
Tab. 6: Struktura běžných výdajů obce Nekmír v letech 2018-2022 (v tis. Kč)	37
Tab. 7: Jednotlivé položky kapitálových výdajů v období 2018-2022 (v tis. Kč).....	38
Tab. 8: Konečný stav finančního účtu v jednotlivých letech (v tis. Kč).....	38
Tab. 9: Financování obce ve sledovaném období (v tis. Kč).....	39
Tab. 10: Příspěvky a podpory z obecního rozpočtu v letech 2018-2022 (v tis. Kč).....	41
Tab. 11: Stav majetkových účtů v letech 2018-2022 (v tis. Kč)	42
Tab. 12: Vlastní a cizí zdroje obce ve sledovaném období v tis. Kč	44
Tab. 13: Celkové příjmy na obyvatele (v tis. Kč).....	45
Tab. 14: Celkové výdaje na obyvatele (v tis. Kč).....	45
Tab. 15: Saldo běžného rozpočtu v tis. Kč a index provozních úspor (v %).....	46
Tab. 16: Podíl cizích zdrojů k celkovým aktivům (v %)	47
Tab. 17: Koeficient samofinancování (v %).....	47
Tab. 18: Finanční nezávislost (v %)	48
Tab. 19: Běžná likvidita.....	49
Tab. 20: Ukazatel investiční aktivity (v %) a kapacita samofinancování investic (v %).....	50
Tab. 21: Ukazatel udržitelné reprodukce majetku	50
Tab. 22: SWOT analýza – vnitřní faktory	52
Tab. 23: SWOT analýza – vnější faktory	52
Tab. 24: Výdaje na vybudování kanalizace a čističky odpadních vod (v tis. Kč)	54
Tab. 25: Výdaje na obnovu veřejné zeleně (v tis. Kč).....	55

Tab. 26: Výdaje na činnosti knihovnické (v tis. Kč)	56
Tab. 27: Souhrn parametrů týkajících se strategického plánu rozvoje obce	58

Seznam obrázků

Obr. 1: Struktura veřejné správy	8
Obr. 2: Poloha obce Nekmír na mapě	29
Obr. 3: Organizační struktura	31

Abstrakt

Kudrnová, K. (2024). *Finanční management konkrétní obce* [Bakalářská práce, Západočeská univerzita v Plzni].

Klíčová slova: veřejná správa, územní samospráva, obce, rozpočet, rozpočtový proces, příjmy, výdaje, finanční ukazatele, strategický plán

Tato bakalářská práce je zaměřena na finanční management neboli finanční vedení konkrétní obce. První část se zabývá teoretickými podklady, které vychází z odborné literatury. Čtenář se zde seznámí s pojmy, jako je veřejná správa, územní samospráva, rozpočet, příjmy a výdaje obce, saldo rozpočtu a majetek obcí. Druhá část, kterou lze nazvat též jako praktická část, je již věnována konkrétní vybrané obci a jejímu hospodaření. Pro zpracování byla vybrána obec Někmiř, která se nachází nedaleko Plzně. Nejprve je zde samotná obec představena, poté je podrobně sledováno její hospodaření v období 2018-2020 a vypočteny základní finanční ukazatele. V samotném závěru je představen strategický plán rozvoje obce na období 2020-2029 a zhodnoceno hospodaření obce ve vztahu právě k tomuto strategickému plánu.

Abstract

Kudrnová, K. (2024). *Financial Management of a Particular Municipality* [Bachelor Thesis, University of West Bohemia].

Key words: public administration, local government, municipalities, budget, budget process, revenues, expenditures, financial indicators, strategic plan

This bachelor thesis is focused on financial management especially financial management of a particular municipality. The first part deals with the theoretical background, which is based on professional literature. The reader is introduced to concepts such as public administration, local government, budget, municipal revenues and expenditures, budget balance and municipal assets. The second part, which can also be called the practical part, is devoted to a specific selected municipality and its management. The municipality of Nekmíč, which is located near Pilsen, was chosen for the elaboration. First, the municipality itself is introduced, then its management in the period 2018-2020 is monitored in detail and basic financial indicators are calculated. At the very end, the strategic plan for the development of the municipality for the period 2020-2029 is presented and the municipality's performance in relation to this strategic plan is assessed.